Od kompetencí k praxi

Průvodce činnostmi členů školního poradenského pracoviště

ZPRACOVÁNO V NÁVAZNOSTI NA KARTY KOMPETENCÍ ŠPP

Klára Havrdová

„META" Inkluzivní škola.cz

abakus NADAČNÍ FOND

Obsah

1. Individuální a skupinová podpora žáků 4
2. Kariérové poradenství 14
3. Podpora pedagogických pracovníků 20
4. Podpora zákonných zástupců, rodiny a školní komunity 37
5. Spolupráce se ŠPZ a dalšími externisty 50
6. Vedení dokumentace činností ŠPP 54
7. Výchovné problémy + SPCH 63
8. Žáci nadaní 74
9. Prevence 82
10. Rizikové chování, krizová intervence a podpora při náročných situacích 88
11. Třídní klima 94
12. Žáci z odlišného kulturního prostředí 101
13. Multikulturní prostředí 110
14. Žáci se SVP a speciálně pedagogická péče 114

Od kompetencí k praxi

Průvodce činnostmi členů školního poradenského pracoviště (zpracováno v návaznosti na Karty kompetencí ŠPP)

Funkční školní poradenský systém vytváří podmínky pro **včasné zachycení potřeb žáků, podporu pedagogických pracovníků i spolupráci s rodiči**. Umožňuje škole reagovat na různé situace systematicky a koordinovaně a předcházet tomu, aby jednotlivé potřeby zůstávaly bez povšimnutí nebo byly řešeny nahodile. Jasně nastavené role a vzájemná spolupráce členů školního poradenského pracoviště (ŠPP) přispívají k tomu, aby podpora žáků, učitelů i rodičů byla propojená, srozumitelná a odpovídala potřebám konkrétní školy.

Efektivní fungování školních poradenských služeb stojí na jasném rozdělení rolí, dobré spolupráci a společném pohledu na potřeby žáků. Tento materiál pomáhá jednotlivým členům poradenského týmu zorientovat se v možnostech své role, plánovat svou činnost a zároveň hledat prostor pro spolupráci s ostatními.

Co je obsahem materiálu

Následující kapitoly nabízejí přehled činností, kterým se mohou jednotliví členové ŠPP věnovat při podpoře žáků, pedagogů a rodičů a při vytváření bezpečného a podporujícího prostředí ve škole. Materiál zároveň podporuje vzájemnou spolupráci, sdílení odpovědnosti a koordinaci činností v rámci ŠPP. Může sloužit jako inspirace při plánování práce členů poradenského pracoviště, při nastavování spolupráce i hledání vhodných forem podpory pro konkrétní žáky a jejich rodiny.

Materiál navazuje na **Karty kompetencí ŠPP**. Karty pomáhají přehledně rozdělit kompetence jednotlivých členů týmu, jasněji vymezují agendu jednotlivých členů, vedou k efektivnější spolupráci a přispívají k větší přehlednosti a účinnosti poskytovaných poradenských služeb. Kompetence stanovené vyhláškou č. 72/2005 Sb. jsou v tomto Průvodci rozpracovány do konkrétních činností a rozděleny do **14 kapitol podle oblastí** v souladu s tím, na jakou podporu cílí.

Materiál zároveň podporuje **spolupráci a sdílení odpovědnosti mezi jednotlivými členy ŠPP**. Některé oblasti se proto mohou v jednotlivých kapitolách překrývat – stejnou situaci může každý odborník vnímat z jiné perspektivy a přispět k jejímu řešení jinými prostředky.

Jak pracovat s materiálem

Jednotlivé kapitoly mají podobu **checklistů**, které zachycují široké spektrum možných činností. Nejde o závazné vymezení pracovní náplně ani o seznam úkolů, které musí každý člen ŠPP zvládat v plném rozsahu. Každý pracovník si z něj může vybírat podle své odbornosti, potřeb školy a aktuální situace – může si například plánovat, čemu se chce v daném období věnovat, co chce mapovat, co již ve své práci dělá a současně si označit oblasti, kterým by se chtěl do budoucna věnovat více.

Materiál může sloužit také jako **praktický katalog či nápadník pro každodenní práci**. Není nutné procházet jednotlivé kapitoly celé ani se snažit obsáhnout všechny uvedené činnosti. K materiálu se lze vracet podle toho, co právě ve škole řešíte. Pokud například řešíte konkrétní situaci nebo potřebu žáka, můžete si vyhledat příslušné téma a rychle si ověřit, **co všechno je užitečné v dané oblasti promyslet, zajistit nebo sledovat**. Některé činnosti vám mohou připomenout něco, na co jste dosud nemysleli, jiné mohou přinést inspiraci pro další postup. Materiál tak může fungovat jako **praktická příručka, ke které se vracíte podle aktuální potřeby – nikoli jako další seznam povinností, který je potřeba celý splnit**.

Tipy na podporu pro žáky s odlišným mateřským jazykem

Přestože jsou jednotlivé činnosti zaměřeny na podporu **všech žáků**, v každé kapitole jsou zařazeny také konkrétní tipy a doporučení vztahující se k podpoře **žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ)**. Jednotlivé role se totiž v praxi přirozeně prolínají a účinná podpora často vyžaduje spolupráci více pracovníků školy. Uvedené tipy proto mohou sloužit také jako podklad pro společné plánování podpory konkrétního žáka, spolupráci s pedagogickými pracovníky a komunikaci s rodinou.

Vysvětlení pojmů:

Rodiče, zákonní zástupci a rodina

V materiálu používáme pojmy „rodiče“, „zákonní zástupci“ a „rodina“ podle kontextu. Pojem rodiče volíme tam, kde chceme používat přirozený a srozumitelný jazyk běžný ve školní praxi, zákonní zástupci tam, kde je důležité držet se přesné legislativní terminologie a právního postavení osoby vůči dítěti, a pojem rodina používáme v širším významu, který zahrnuje také další osoby podílející se na výchově a podpoře dítěte i celkové péči o něj.

ŠPP (školní poradenské pracoviště) vs. ŠPS (školní poradenské služby)

V současné době se v odborném prostředí místo pojmu **ŠPP – školní poradenské pracoviště** stále více používá označení **ŠPS – školní poradenské služby**, které lépe vystihuje současné pojetí poradenské podpory ve škole. Důraz se přesouvá od označení konkrétního „pracoviště“ k **celému systému poradenských služeb**, na jehož fungování se podílejí různí aktéři školy. Poradenská podpora tak není pouze záležitostí odborných pracovníků, ale součástí fungování školy jako celku.

V tomto materiálu však **záměrně používáme označení ŠPP – školní poradenské pracoviště**. Materiál přímo navazuje na Karty kompetencí ŠPP, a to jak po obsahové, tak po terminologické stránce. Chceme tak zachovat kontinuitu obou materiálů a umožnit jejich vzájemné propojení.

Používáním zkratky **ŠPP proto nechceme popírat širší pojetí školních poradenských služeb (ŠPS)**. ŠPP v tomto materiálu označuje tým pracovníků, kteří se na poskytování poradenských služeb ve škole podílejí. Jejich činnost je přitom chápána jako součást širšího systému školních poradenských služeb, za jehož nastavení a fungování odpovídá ředitel/ka školy a na jehož naplňování se podílí škola jako celek.

Seznam použitých zkratek

OMJ – odlišný mateřský jazyk
ŠPZ – školské poradenské zařízení
PPP – pedagogicko-psychologická poradna
SPC – speciálně pedagogické centrum
SVP – středisko výchovné péče
žák se SVP – žák se speciálními vzdělávacími potřebami
ŠPP – školní poradenské pracoviště
ŠPS – školní poradenské služby
OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí
IVP – individuální vzdělávací plán
PLPP – plán pedagogické podpory
RCH – rizikové chování

* v jiných materiálech organizace META můžete narazit také na termín vícejazyčné dítě / vícejazyčný žák

Individuální a skupinová podpora žáků

prevence, vztahy, motivace, adaptace, spolupráce, bezpečí, rozvoj, komunikace

Individuální a skupinová podpora žáků a žákyň* je důležitou součástí práce školního poradenského pracoviště, protože umožňuje reagovat na rozmanité potřeby jednotlivých žáků i třídních kolektivů. Každý žák může během školní docházky čelit osobním, vztahovým, vzdělávacím nebo sociálním obtížím, které mohou ovlivnit jeho školní úspěšnost i celkové fungování ve škole. Cílená podpora pomáhá včas zachytit problémy, posilovat silné stránky žáků, rozvíjet jejich kompetence a vytvářet bezpečné prostředí pro učení i zdravé vztahy ve třídě.

Individuální a skupinová podpora pomáhá žákům s odlišným mateřským jazykem (OMJ) překonávat možné jazykové, vzdělávací i sociální bariéry spojené se začleněním do školního prostředí. Umožňuje lépe reagovat na jejich potřeby, posilovat jejich sebevědomí, rozvíjet komunikaci a podporovat jejich zapojení do třídního kolektivu.

* V tomto materiálu jsme se především kvůli plynulosti textu rozhodli minimalizovat užívání zdvojených výrazů pro oba rody či používání hvězdiček a lomítek. Narazíte-li tedy na generické maskulinum, je tomu tak z důvodu zachování jazykové úspornosti a přiměřeného rozsahu textu.

Školní psycholog

Individuální podpora

Individuální případová práce se žáky

- ☐ pravidelné individuální konzultace se žáky s osobními, emočními nebo vztahovými obtížemi
- ☐ podpůrné rozhovory zaměřené na zvládání stresu, úzkosti nebo zátěžových situací
- ☐ vedení žáka k porozumění vlastním projevům a hledání strategií zvládání náročných situací

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ pomocí neverbálních technik navázat kontakt s dítětem, lépe porozumět jeho potížím (např. jazyková bariéra, problémy v kolektivu, emoční prožívání) a prostřednictvím pozorování zjistit možné příčiny jeho chování
- ☐ podpora při řešení adaptačních a komunikačních obtíží spojených se začleněním do školního prostředí
- ☐ podpora při zvládání zvýšeného stresu, úzkosti, strachu, frustrace nebo smutku
- ☐ podpora při zvládání pocitů vykořenění, osamělosti nebo nejistoty spojených se změnou prostředí a ztrátou známého sociálního zázemí
- ☐ podpora při ztrátě motivace ke školnímu zapojení v situaci, kdy rodina žáka s OMJ nechce dlouhodobě zůstávat v ČR, a hledání cest, jak pomoci udržet zájem o vzdělávání, plánovat další kroky a vnímat smysl současné školní docházky

Podpora žáků s dlouhodobým školním selháváním

- ☐ individuální plánování podpory při opakovaném neprospívání
- ☐ hledání příčin neúspěchu (motivace, rodinné zázemí, kognitivní obtíže)
- ☐ nastavení kroků pro zlepšení školního fungování (učební návyky, organizace práce)

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ hledání příčin školního neúspěchu souvisejících s jazykovou bariérou, odlišnými vzdělávacími zkušenostmi nebo podmínkami v rodině (pomocí neverbálních a projektivních technik)

Školní psycholog

Techniky učení a psychohygiena

- ☐ nácvik efektivních strategií učení (paměťové techniky, plánování, práce s časem)
- ☐ vedení žáků k organizaci učení (jak se učit, kdy se učit, jak si opakovat)
- ☐ doporučení technik pro zvládání stresu a zátěže ve škole

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora při rozvoji vhodných strategií učení, organizaci práce a zvládání stresu spojeného s nároky školy v novém jazykovém prostředí
- ☐ předávat žákům konkrétní postupy a nástroje pro efektivní domácí přípravu, plánování školních povinností a samostatné zvládání studijních požadavků
- ☐ během individuálních setkání doporučit a prakticky nacvičit techniky pro zvládání stresu a zátěžových situací, včetně relaxačních a odpočinkových strategií

Skupinová podpora

Programy pro třídní kolektiv

- ☐ aktivity zaměřené na budování důvěry a bezpečného klimatu ve třídě ve spolupráci s třídním učitelem
- ☐ mapování vztahů, rolí a dynamiky v kolektivu
- ☐ společné nastavování pravidel komunikace a spolupráce

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora začlenění žáků s OMJ do kolektivu, budování vztahů mezi žáky a vytváření bezpečného prostředí bez jazykových a kulturních bariér

Školní psycholog

Trénink sociálních dovedností

- ☐ nácvik efektivní komunikace (vyjádření názoru, naslouchání, odmítnutí)
- ☐ rozvoj dovedností řešení konfliktů ve skupině
- ☐ podpora empatie, spolupráce a respektu mezi žáky

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ rozvoj komunikačních dovedností, podpora porozumění pravidlům komunikace a posilování jistoty při navazování vztahů se spolužáky

Preventivní skupinové programy

- ☐ témata prevence rizikového chování (šikana, kyberšikana, závislosti)
- ☐ práce s tlakem vrstevnické skupiny a rozvoj schopnosti samostatně a zodpovědně se rozhodovat
- ☐ interaktivní a zážitkové aktivity k posílení bezpečného chování

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ prevence sociálního vyloučení, šikany nebo izolace žáků s OMJ a podpora respektu k odlišnostem

Intervence v třídních kolektivech

- ☐ facilitované diskuze při zhoršeném klimatu ve třídě
- ☐ práce na zlepšení vztahů a komunikace mezi žáky
- ☐ podpora spolupráce a snižování napětí v kolektivu

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ řešení případných nedorozumění, předsudků nebo napětí ve třídě souvisejících s odlišným jazykovým či kulturním prostředím žáků s OMJ

Školní psycholog

Rozvojové a sebezkušenostní skupiny

- ☐ aktivity zaměřené na sebepoznání a identitu žáka
- ☐ práce se silnými stránkami a osobními zdroji
- ☐ posilování sebedůvěry a pozitivního sebepojetí
- ☐ podpora žáků s úzkostí, nácvik zvládání stresu a emoční regulace
- ☐ posilování školní adaptace a sociální jistoty

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ posilování sebevědomí, identity a pozitivního sebepojetí žáků s OMJ v prostředí nové školy, jazyka a kultury
- ☐ podpora při zvládání nejistoty a posilování pocitu přijetí a bezpečí

Poznámky

Školní metodik prevence

Individuální podpora žáků v rizikových situacích

- ☐ individuální rozhovory se žáky při potížích v chování, ve vztazích nebo školním fungování
- ☐ spolu s třídním učitelem hledání příčin obtíží a společné nastavování možných kroků ke změně
- ☐ podpora žáků při adaptaci na nové prostředí, změně třídy nebo náročných životních situacích
- ☐ práce s rizikovým chováním (např. záškoláctví, konflikty, agresivní projevy, porušování školních pravidel)
- ☐ podpora převzetí odpovědnosti za vlastní chování a hledání vhodnějších způsobů řešení situací
- ☐ spolupráce s třídním učitelem, rodiči a dalšími členy ŠPP podle potřeby

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora při adaptaci na nové školní prostředí a v porozumění školním pravidlům i postupům v českém vzdělávacím systému, při rozvoji odpovědnosti za vlastní chování a hledání vhodných způsobů řešení problémů

Skupinová podpora – preventivní práce

- ☐ realizace programů zaměřených na podporu pozitivních vztahů ve třídě a bezpečného klimatu
- ☐ aktivity rozvíjející komunikaci, spolupráci, respekt a schopnost řešit konflikty
- ☐ práce s tématy jako např. pravidla ve třídě, přijímání odlišností, tlak vrstevníků nebo odpovědné rozhodování
- ☐ třídní intervence při zhoršených vztazích, napětí nebo konfliktech mezi žáky
- ☐ podpora třídního kolektivu při obnově spolupráce a nastavení funkční komunikace

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ realizace programů na podporu začlenění žáků s OMJ do třídního kolektivu, prevence izolace a vytváření prostředí založeného na respektu k odlišnostem (předcházení nedorozuměním, konfliktům nebo vylučování žáků s OMJ z kolektivu)

Sociální pedagog

Individuální podpora žáka a rodiny

Individuální konzultace a práce s rodinou

- ☐ poskytování podpory žákům a rodičům v náročných životních, rodinných nebo výchovných situacích
- ☐ navázání důvěry a vytvoření spolupracujícího vztahu s rodinou žáka s cílem podpořit jeho úspěšné začlenění a vzdělávání
- ☐ podpora při řešení problémů, které ovlivňují školní docházku, chování nebo školní úspěšnost žáka
- ☐ podpora rodiny při hledání možností, jak vytvořit stabilnější podmínky pro vzdělávání dítěte

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora při komunikaci se školou, adaptaci na nové prostředí a hledání řešení obtíží souvisejících s jazykovou nebo kulturní odlišností
- ☐ podpora rodinám žáků s OMJ v lepším porozumění školnímu systému, ale i českému vzdělávacímu systému (přihlašování na střední školy, spolupráce se ŠPZ, doklasifikace apod.), očekáváním školy a možnostem podpory vzdělávání dítěte
- ☐ práce s tlumočníkem a překlady důležitých informací

Podpora školní docházky a motivace

- ☐ individuální práce se žáky s nízkou motivací ke vzdělávání
- ☐ podpora při pravidelné docházce a prevenci záškoláctví
- ☐ hledání příčin školního neúspěchu a nastavování konkrétních kroků ke zlepšení
- ☐ podpora žáků ohrožených předčasným ukončením vzdělávání

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora při překonávání bariér, které mohou ovlivňovat jejich docházku, motivaci a školní úspěšnost

Sociální pedagog

Dlouhodobá i krátkodobá podpora žáků

- ☐ pravidelná podpora žáků se zvýšenou potřebou podpory
- ☐ práce se žáky s výchovnými obtížemi, sociálním znevýhodněním nebo obtížemi v adaptaci
- ☐ koordinace podpory mezi školou, rodinou a dalšími službami
- ☐ podpora při zapojení žáků do školních i mimoškolních aktivit

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora při jejich adaptaci, začlenění do školy a postupné zvládání nároků spojených s učením v novém jazykovém prostředí
- ☐ spolupráce školy, rodiny a dalších služeb při vytváření podmínek pro úspěšné vzdělávání žáka s OMJ

Skupinová podpora a práce se třídou

Podpora třídního a školního prostředí

- ☐ včasná intervence při zhoršených vztazích nebo problémech v třídním kolektivu
- ☐ aktivity zaměřené na podporu spolupráce, komunikace a bezpečného klimatu
- ☐ podpora začlenění žáků do kolektivu

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ vytváření bezpečného prostředí, ve kterém se žáci s OMJ cítí přijímaní a mohou se aktivně zapojit do kolektivu

Sociální pedagog

Skupinová práce se žáky

- ☐ skupinové aktivity zaměřené na motivaci ke vzdělávání a rozvoj studijních návyků
- ☐ práce s tématy odpovědnosti, spolupráce a zvládání problémových situací
- ☐ podpora žáků při adaptaci na školní prostředí

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora v rozvoji sociálních dovedností, komunikace, spolupráce a orientace ve školním prostředí

Spolupráce s pedagogy

- ☐ konzultace s učiteli a asistenty pedagoga (AP) při nastavování vhodných podmínek pro vzdělávání žáků
- ☐ podpora při řešení situací ovlivňujících školní úspěšnost a zapojení žáků
- ☐ koordinace podpůrných opatření ve škole i ve spolupráci s dalšími institucemi

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora učitelů a AP při nastavování vhodných podmínek pro vzdělávání žáků s OMJ, včetně podpory komunikace, adaptace a zapojení do výuky
- ☐ koordinace podpůrných opatření a hledání vhodných strategií pro práci s jazykově a kulturně různorodou třídou

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Školní psycholog

- nabízí individuální případovou práci se žáky v osobních problémech, zejména konzultace a vedení
- nabízí podporu pro dlouhodobě selhávající žáky ve vzdělávání
- nabízí techniky a hygienu učení pro žáky

Školní metodik prevence

- nabízí individuální a skupinovou práci se žáky s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání

Sociální pedagog

- poskytuje individuální konzultace a odborné poradenství žákům a jejich rodinám v oblasti osobních, vztahových, rodinných a tíživých životních situacích a výchovných a výukových obtíží ovlivňujících zdravý vývoj a školní úspěšnost žáka ve školním i rodinném prostředí
- realizuje individuální a skupinové činnosti se žáky se zaměřením na podporu v oblasti školní docházky a studijní motivace
- realizuje včasnou podporu třídního a školního prostředí směřující ke zlepšení podmínek pro vzdělávání žáka
- poskytuje dlouhodobou i krátkodobou sociálně pedagogickou péči žákům s potřebou podpůrných opatření, zejména z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek, s výchovnými obtížemi, nízkou studijní motivací a nízkou účastí ve vzdělávání, žákům ohroženým školním neúspěchem a jinak ohroženým žákům a žákům vyžadujících zvýšenou podporu
- podporuje žáky a koordinuje činnosti směřující k podpoře žáků při přípravě na výuku a při jejich zapojování do volnočasových aktivit ve škole i mimo školu

Kariérové poradenství

volba, směřování, poradenství, diagnostika, informace, rozhodování

Kariérové poradenství ve škole pomáhá žákům a žákyním* při volbě dalšího vzdělávání a profesní dráhy. Kariérový poradce či poradkyně, případně jiná osoba, která má kariérové poradenství v rámci ŠPP na starosti, zajišťuje individuální i skupinové poradenství, kariérové vzdělávání, diagnostiku a předávání informací o možnostech studia. Současně koordinuje přijímací řízení a spolupracuje s rodiči, pedagogy i externími institucemi. Cílem je podpořit žáky v informovaném a realistickém rozhodování o jejich další cestě po základní škole.

Pro žáky s OMJ je kariérové poradenství důležité zejména proto, že jim pomáhá lépe se orientovat v možnostech dalšího vzdělávání, překonávat jazykové a informační bariéry a činit realistická rozhodnutí s ohledem na jejich schopnosti, zájmy a budoucí možnosti. Umožňuje, aby jazyková bariéra nebyla překážkou v rozvoji jejich schopností a neomezovala jejich možnosti dalšího studia a profesního směřování.

* V tomto materiálu jsme se především kvůli plynulosti textu rozhodli minimalizovat užívání zdvojených výrazů pro oba rody či používání hvězdiček a lomítek. Narazíte-li tedy na generické maskulinum, je tomu tak z důvodu zachování jazykové úspornosti a přiměřeného rozsahu textu.

Kariérový poradce

Koordinace kariérového poradenství ve škole

- ☐ plánování a organizace kariérových aktivit ve škole (workshopy, besedy, exkurze)
- ☐ propojení práce třídních učitelů, kariérového poradce a ŠPP
- ☐ sdílení informací o žácích mezi pedagogy a koordinace společného postupu
- ☐ návaznost výsledků diagnostiky, doporučení a výběrem školy
- ☐ pravidelné informování rodičů o možnostech dalšího studia
- ☐ vedení žáků k realistickému výběru oboru podle schopností, zájmů a výsledků

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ u žáků s OMJ je důležitá koordinace podpory, aby jejich jazyková úroveň nebyla jediným kritériem při volbě školy a aby mohli využít svůj skutečný potenciál, schopnosti a zájmy při plánování dalšího vzdělávání

Kariérové vzdělávání (workshopy a programy)

- ☐ aktivity zaměřené na sebepoznání žáků (silné stránky, zájmy, hodnoty)
- ☐ nácvik rozhodování při volbě střední školy a oboru
- ☐ práce s motivací, očekáváními a obavami z budoucího studia
- ☐ programy s tematikou např. jak si vybrat školu nebo moje budoucnost

Individuální kariérové konzultace

- ☐ opakované individuální rozhovory podle potřeby žáka
- ☐ podpora při nejistotě nebo změně rozhodnutí
- ☐ porovnávání více variant studijních a učebních oborů
- ☐ konkretizace výběru škol podle výsledků a zájmů žáka

Podpora při přijímacím řízení

- ☐ vysvětlení systému přijímacího řízení a důležitých termínů
- ☐ pomoc s vyplněním a kontrolou přihlášek
- ☐ nácvik strategie výběru škol (priority, šance na přijetí, orientace v podmínkách kritérií škol)
- ☐ práce se stresem a příprava na přijímací zkoušky

Kariérový poradce

Diagnostika a orientační šetření

- ☐ dotazníky zájmů, osobnostní orientace a studijních předpokladů
- ☐ interpretace výsledků pro konkrétní rozhodování žáka
- ☐ propojení výsledků s reálnými možnostmi dalšího studia

Exkurze a návštěvy škol a institucí

- ☐ organizace návštěv dnů otevřených dveří na středních školách, případně návštěv veletrhů středních škol (např. Schola Pragensis, Educa Expo, Student a Job apod.)
- ☐ zprostředkování exkurzí do firem a na odborná pracoviště
- ☐ propojení žáků se studenty a absolventy SŠ

Spolupráce s externími subjekty

- ☐ pedagogicko-psychologické poradny (PPP) – spolupráce při studijní a profesní orientaci žáků, podpora při volbě další vzdělávací cesty a zohlednění individuálních potřeb žáka
- ☐ Informační a poradenské středisko (IPS) Úřadu práce ČR
- ☐ střední školy a učiliště
- ☐ firmy a zaměstnavatelé (praxe, duální vzdělávání)

Spolupráce s rodiči

- ☐ individuální konzultace s rodiči k volbě vzdělávací dráhy
- ☐ informační setkání pro rodiče (např. přehled SŠ a představení systému přijímacích zkoušek)
- ☐ podpora při řešení rozdílných představ rodiče a žáka

Zajištění informací pro žáky a rodiče

- ☐ příprava a distribuce informačních materiálů o středních školách a učebních oborech
- ☐ organizace návštěv a exkurzí do Informačních a poradenských středisek Úřadu práce ČR
- ☐ zprostředkování informací o možnostech individuálního poradenství na těchto pracovištích
- ☐ pořádání informačních setkání pro žáky a zákonné zástupce (např. o přijímacím řízení)

Kariérový poradce

Administrativa a dokumentace přijímacího řízení

- ☐ zajištění a kontrola přihlášek na střední školy
- ☐ vedení evidence přihlášených, přijatých a nepřijatých žáků
- ☐ sledování žáků s neukončenou školní docházkou a jejich dalšího směřování

Podpora žáků po přijetí/nepřijetí

- ☐ pomoc při přípravě na adaptaci na střední školu
- ☐ podpora žáků, kteří nebyli přijati na vybranou školu
- ☐ hledání alternativních vzdělávacích cest

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ kariérové poradenství přizpůsobené jazykovým a kulturním specifikům
- ☐ pomoc při orientaci v českém vzdělávacím systému
- ☐ individuální podpora při volbě další vzdělávací cesty
- ☐ zaměřit se na hledání školy, která bude žáka s OMJ respektovat a aktivně podporovat, aby měl reálnou možnost přijetí i úspěšného začlenění do vzdělávání bez obav z odmítnutí či předčasného odchodu ze studia
- ☐ sledování aktuálních možností uzpůsobení podmínek u přijímacích zkoušek a předání informací (jsou dostupné i v překladech) žákům i rodičům

Poznámky

Sociální pedagog

Spolupráce na kariérovém poradenství

- ☐ podíl na kariérovém poradenství ve spolupráci s kariérovým poradcem a dalšími pracovníky školy
- ☐ podpora žáků při hledání reálných vzdělávacích a profesních možností

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ pro žáky s OMJ využívat jednoduchý jazyk, vizuální materiály a konkrétní příklady škol a profesí, překlady, aby žák lépe porozuměl možnostem dalšího studia

Zaměření na žáky se sociálním znevýhodněním

- ☐ individuální podpora žáků z méně podnětného nebo sociálně znevýhodněného prostředí
- ☐ pomoc při překonávání bariér (finančních, motivačních, rodinných) při volbě dalšího studia
- ☐ zprostředkování kontaktu s dalšími podpůrnými službami a institucemi

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ pravidelně poskytovat žákům s OMJ individuální konzultace zaměřené na orientaci ve školském systému a podporu při plánování dalšího vzdělávání
- ☐ ve srozumitelné podobě (případně s využitím tlumočení) nabídnout žákovi s OMJ i rodině informace o možnostech stipendií, přijímacího řízení a podpory při studiu
- ☐ propojit žáka s OMJ a jeho rodinu s organizacemi poskytujícími podporu cizincům, doučování češtiny nebo pomoc při orientaci ve vzdělávacím systému

Poznámky

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Kariérový poradce

- koordinuje hlavní oblasti kariérového poradenství – kariérové vzdělávání a diagnosticko-poradenské činnosti zaměřené k volbě vzdělávací cesty žáka
- realizuje individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem
- realizuje základní skupinová šetření k volbě povolání
- zajišťuje informační materiály pro žáky k volbě dalšího studijního zaměření
- zajišťuje skupinové návštěvy žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek
- zajišťuje kompletní agendu přihlášek k přijímacímu řízení žáků na střední školy
- provádí evidenci žáků nepřijatých a žáků s neukončenou školní docházkou
- poskytuje služby kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám

Sociální pedagog

- participuje, ve spolupráci s dalšími pracovníky školy, na kariérovém poradenství pro žáky, zejména žáky se sociálním znevýhodněním

Podpora pedagogických pracovníků

metodická podpora, konzultace a spolupráce při vzdělávání i výchově žáků

Školní poradenské pracoviště poskytuje pedagogickým pracovníkům odbornou a metodickou podporu při řešení vzdělávacích, výchovných i vztahových situací ve škole. Podpora je zaměřena na poskytování odborné, metodické i praktické pomoci učitelům při jejich každodenní práci. Nabízí prostor pro konzultace, sdílení zkušeností, společné hledání vhodných postupů i prevenci náročných situací. Cílem je podpořit pedagogy v každodenní praxi, nabídnout konkrétní doporučení a společně hledat efektivní postupy vedoucí k podpoře žáků a žákyň*, dobrému klimatu třídy, psychické pohodě všech zúčastněných a přispívat k vytváření bezpečného a podnětného školního prostředí.

Významnou součástí této podpory je také pomoc pedagogům při vzdělávání žáků s OMJ, kteří mohou čelit jazykovým, kulturním i sociálním bariérám. Pedagogové získávají podporu při přizpůsobování výuky, komunikaci s žákem a jeho rodinou i při hledání vhodných postupů pro zapojení žáka do třídního kolektivu.

* V tomto materiálu jsme se především kvůli plynulosti textu rozhodli minimalizovat užívání zdvojených výrazů pro oba rody či používání hvězdiček a lomítek. Narazíte-li tedy na generické maskulinum, je tomu tak z důvodu zachování jazykové úspornosti a přiměřeného rozsahu textu.

Individuální konzultace s učitelem

- ☐ učitel řeší konkrétní situaci (např. žák s náročným chováním, úzkostný žák, slabý prospěch) – návrh strategie (např. úprava komunikace, motivace, struktura hodiny) – jednorázové setkání i dlouhodobější podpora ve spolupráci s třídním učitelem

Zaměření na konkrétní situaci ve třídě nebo u jednotlivého žáka

- učitel přináší konkrétní problém, se kterým se aktuálně potýká
- společně se hledají příčiny situace a možnosti dalšího postupu
- konzultace vychází z reálných zkušeností učitele a potřeb daného žáka

ŘEŠENÍ SPECIFICKÝCH OBTÍŽÍ ŽÁKŮ

Žák s náročným chováním

- ☐ hledání příčin problémového chování
- ☐ nastavení vhodných reakcí učitele
- ☐ práce s pravidly, hranicemi a podporou pozitivního chování

TIP pro podporu žáků s OMJ

- zohlednit, zda chování žáka nesouvisí s neporozuměním jazyku, prožitou migrační zkušeností, odlišnými kulturními zvyklostmi, nejistotou nebo obtížným začleněním do kolektivu
- používat jasné, konkrétní a srozumitelné instrukce, ověřovat porozumění a vyhnout se hodnocení chování bez znalosti jeho příčin
- vysvětlit pravidla třídy, případně využít vizuální podporu nebo jednoduché formulace, aby jim žák správně porozuměl
- úzce spolupracovat s učitelem češtiny jako druhého jazyka (ČDJ), často se právě v těchto hodinách žák chová jinak, cítí se více v bezpečí

Úzkostný nebo nejistý žák

- ☐ úprava přístupu a komunikace
- ☐ podpora pocitu bezpečí ve třídě
- ☐ strategie pro zapojení žáka do výuky

TIP pro podporu žáků s OMJ

- zapojovat žáka s OMJ do párové a skupinové práce s vhodně zvolenými spolužáky, využívat názorné pomůcky a podporovat aktivní zapojení bez obavy z jazykových chyb
- dát žákovi s OMJ více času na reakci, podporovat komunikaci různými způsoby a oceňovat jeho pokrok i dílčí úspěchy

Žák se slabým prospěchem

- ☐ hledání překážek v učení
- ☐ návrh podpůrných opatření
- ☐ způsoby motivace a práce s individuálními možnostmi žáka

TIP pro podporu žáků s OMJ

- rozlišit, zda obtíže žáka vycházejí ze skutečných vzdělávacích problémů, nebo z nedostatečné znalosti vyučovacího jazyka či jiných faktorů spojených s odlišným kulturním zázemím
- nastavit podporu podle aktuální jazykové úrovně žáka (např. úprava zadání, práce s klíčovou slovní zásobou, více času na úkoly)

Forma podpory

- **jednorázová konzultace** – řešení aktuální situace, doporučení a návrh dalšího postupu
- **dlouhodobější podpora** – pravidelná setkání, průběžné vyhodnocování situace a úprava strategií podle vývoje

Poznámky

Hospitace a zpětná vazba

- člen ŠPP přijde do hodiny jako pozorovatel – sleduje konkrétní jevy (klima třídy, zapojení žáků, reakce učitele). Po hodině proběhne reflektivní rozhovor (konkrétní doporučení, co funguje a co zkusit jinak)

Domluva cíle hospitace

- učitel a člen ŠPP si předem stanoví, na co se bude pozorování zaměřovat (např. práce s třídou, komunikace, zapojení žáků, řešení náročných situací)
- učitel může sdílet konkrétní oblast, ve které potřebuje podporu nebo zpětnou vazbu

Pozorování vyučovací hodiny

- člen ŠPP přichází do hodiny jako pozorovatel, ne jako hodnotitel
- sleduje konkrétní jevy:

☐ ☐ klima třídy a vztahy mezi žáky
☐ ☐ aktivitu a zapojení žáků
☐ ☐ způsob komunikace učitele
☐ ☐ reakce učitele na chování a potřeby žáků
☐ ☐ organizaci a strukturu hodiny

TIP pro podporu žáků s OMJ – sledujeme, zda učitel ve výuce

☐ ☐ přizpůsobuje zadání a instrukce jazykové úrovni žáka s OMJ
☐ ☐ používá názorné pomůcky, vizualizaci, příklady nebo klíčovou slovní zásobu
☐ ☐ ověřuje porozumění
☐ ☐ poskytuje žákovi dostatek času na zpracování informací a formulaci odpovědi
☐ ☐ umožňuje žákovi aktivně se zapojovat a nebýt pouze pasivním účastníkem
☐ ☐ volí vhodné formy práce (dvojice, skupiny, praktické činnosti)
☐ ☐ přizpůsobuje otázky a úkoly tak, aby mohl žák zažít úspěch
☐ ☐ upravuje obtížnost nebo rozsah úkolů podle potřeb žáka
☐ ☐ poskytuje průběžnou podporu během práce
☐ ☐ komunikuje s žákem s respektem a trpělivostí
☐ ☐ dává prostor pro otázky a bezpečné zkoušení češtiny bez obav z chyb
☐ ☐ podporuje sebevědomí žáka a oceňuje jeho pokrok
☐ ☐ vytváří bezpečné prostředí pro všechny žáky
☐ ☐ podporuje spolupráci mezi žáky a předchází izolaci žáka s OMJ
☐ ☐ reaguje na případné projevy neporozumění nebo vylučování z kolektivu

Reflexe a zpětná vazba po hodině

- následuje rozhovor, ve kterém učitel sdílí svůj pohled na průběh hodiny
- společně oba hledají silné stránky i oblasti k rozvoji
- zpětná vazba vychází z konkrétních situací pozorovaných během hodiny

Návrh dalších kroků

- doporučení konkrétních strategií, které může učitel vyzkoušet, např. úprava komunikace, práce s motivací, nastavení pravidel nebo organizace výuky
- možnost následné konzultace či další hospitace pro vyhodnocení změn

Poznámky

Společné plánování podpory žáka

Nastavení a vyhodnocování podpůrných opatření (PLPP, IVP)

- ☐ společné hledání vhodných forem podpory podle potřeb konkrétního žáka
- ☐ tvorba, úprava a průběžné vyhodnocování **PLPP (plánu pedagogické podpory) nebo IVP (individuálního vzdělávacího plánu)**
- ☐ sledování, zda nastavená opatření žákovi skutečně pomáhají, případně jejich úprava podle aktuální situace

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zajistit koordinaci podpory žáků s OMJ členem ŠPP
- ☐ zjistit (pomocí jazykové diagnostiky) a zohlednit především aktuální jazykovou úroveň, předchozí vzdělávací zkušenosti a případné adaptační potřeby
- ☐ zajistit výuku češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) v dostatečném rozsahu stanoveném na základě jazykové diagnostiky
- ☐ zapojit do podpory žáka asistenta pedagoga
- ☐ při nastavování podpory pro žáky s OMJ pracovat také s cíli v oblasti rozvoje češtiny, porozumění výuce a zapojení do třídního kolektivu
- ☐ pravidelně ověřovat, zda podpůrná opatření pomáhají překonávat jazykové a vzdělávací bariéry, a podle pokroku žáka je upravovat

Plánování konkrétních kroků ve výuce

- domluva praktických úprav, které usnadní žákovi zapojení do výuky, např.:
  - ☐ úprava zadání úkolů (zjednodušení, rozdělení na menší kroky, více času na zpracování)
  - ☐ přizpůsobení způsobu hodnocení (zohlednění individuálních možností žáka)
  - ☐ úprava tempa práce a množství učiva
  - ☐ využití podpůrných pomůcek nebo jiných způsobů práce

TIP pro podporu žáků s OMJ

- [ ] u žáků s OMJ zjistit (jazyková diagnostika) a zohlednit jejich aktuální znalost českého jazyka, potřebu podpory při porozumění učivu a možnosti aktivního zapojení do výuky
- [ ] využívat srozumitelná zadání, používat jednodušší věty, vysvětlit klíčové pojmy, případně doplnit úkoly o vizuální podporu nebo vzorové řešení
- [ ] rozdělit složité úkoly na menší, jasně strukturované kroky s postupným vedením
- [ ] při hodnocení zohlednit, zda obtíže vycházejí z jazykové bariéry, a sledovat také pokrok žáka v učení a zapojení
- [ ] poskytnout žákovi s OMJ dostatek času na porozumění novému učivu a postupné osvojování odborné slovní zásoby
- [ ] využívat slovníčky, obrázky, překladové materiály, digitální nástroje, názorné pomůcky nebo spolupráci se spolužákem

Koordinace mezi učiteli

- [ ] sdílení informací mezi vyučujícími a asistenty pedagoga, aby byla podpora žáka jednotná napříč předměty
- [ ] domluva společného postupu a způsobu komunikace se žákem
- [ ] průběžné předávání zkušeností, co u žáka funguje a co je potřeba upravit

Průběžná spolupráce a vyhodnocování

- [ ] pravidelné konzultace mezi třídním učitelem, asistentem pedagoga, učitelem ČDJ, učiteli a členy ŠPP
- [ ] sledování pokroku žáka a případná změna nastavených kroků podle jeho vývoje

Poznámky

Metodické vedení

Přizpůsobení výuky heterogenní třídě

- [ ] hledání způsobů, jak pracovat s rozdílnými potřebami, schopnostmi a tempem žáků
- [ ] doporučení vhodných metod a organizačních forem práce ve třídě
- [ ] návrhy na úpravu zadání a výukových materiálů tak, aby byly dostupné žákům v různých úrovních znalostí
- [ ] podpora při nastavování pravidel a struktury hodiny pro lepší zapojení všech žáků
- [ ] doporučení způsobů průběžného ověřování porozumění a zapojení všech žáků (např. krátké reflexe, zpětná vazba, formativní hodnocení)

Podpora práce se žáky se specifickými potřebami

- [ ] praktické strategie pro práci se žáky s ADHD, PAS, SPU a dalšími obtížemi
- [ ] úprava komunikace, zadávání úkolů, podpory pozornosti a motivace
- [ ] doporučení vhodných podpůrných opatření a úprav výuky s ohledem na individuální potřeby žáků
- [ ] práce s vizualizací, strukturou a předvídatelností výuky (např. názorné pomůcky, postupy krok za krokem, vizuální plán)
- [ ] strategie pro rozvoj samostatnosti žáků a podporu jejich aktivního zapojení do výuky
- [ ] podpora spolupráce mezi učitelem, asistentem pedagoga, rodiči a dalšími odborníky
- [ ] doporučení vhodných metod hodnocení a poskytování zpětné vazby žákům
- [ ] praktické strategie pro práci se žáky s OMJ

Diferenciace a individualizace výuky

- [ ] přizpůsobení zadání, obtížnosti úkolů nebo způsobu práce podle možností žáků
- [ ] hledání cest, jak zapojit všechny žáky a podpořit jejich úspěch ve výuce
- [ ] využívání různých forem podpory (např. nápovědy, vzorové postupy, rozšiřující úkoly, alternativní způsoby řešení)
- [ ] strategie pro podporu samostatnosti, spolupráce a odpovědnosti žáků za vlastní učení
- [ ] podpora formativního hodnocení a poskytování zpětné vazby zaměřené na pokrok žáka
- [ ] hledání rovnováhy mezi společným vzdělávacím cílem a individuálními potřebami jednotlivých žáků

Třídní kolektiv

Podpora třídního učitele při práci s klimatem třídy

- [ ] pomoc při budování bezpečného a respektujícího prostředí ve třídě
- [ ] doporučení aktivit a postupů pro podporu spolupráce a dobrých vztahů mezi žáky
- [ ] podpora při mapování vztahů ve třídě a včasném zachycení problémů v kolektivu
- [ ] doporučení postupů pro nastavení třídních pravidel, společných hodnot a očekávání
- [ ] strategie pro zapojení všech žáků a podporu pocitu přijetí v třídním kolektivu
- [ ] inspirace pro pravidelnou reflexi třídního klimatu a sledování jeho vývoje
- [ ] spolupráce při plánování preventivních a stmelovacích aktivit během školního roku

TIP pro podporu žáků s OMJ

- [ ] práce s klimatem třídy s žáky s OMJ se zaměřuje na rozvoj vzájemného respektu a porozumění, prevenci sociální izolace a nedorozumění, posilování spolupráce a pozitivních vztahů mezi žáky a vytváření prostředí, ve kterém jsou respektováni všichni žáci

Intervence při konfliktech a náročných situacích

- [ ] podpora při řešení konfliktů mezi žáky
- [ ] pomoc při nastavování pravidel komunikace a hledání řešení
- [ ] spolupráce při řešení situací spojených se šikanou nebo nevhodným chováním

TIP pro podporu žáků s OMJ

- [ ] u žáků s OMJ je důležité zohledňovat možné nedorozumění vyplývající z jazykové nebo kulturní bariéry a podporovat srozumitelnou komunikaci při řešení konfliktů i nastavování pravidel chování ve třídě

Třídnické hodiny a preventivní programy

- ☐ příprava a vedení aktivit zaměřených na vztahy ve třídě, komunikaci a spolupráci
- ☐ realizace programů prevence rizikového chování podle potřeb konkrétní třídy
- ☐ podpora při plánování třídnických hodin a dlouhodobé práce s třídním kolektivem
- ☐ tvorba tematického plánu třídnických hodin (např. pravidla třídy, komunikace, řešení konfliktů, respekt, spolupráce, emoce aj.)
- ☐ doporučení vhodných témat a jejich výběr s ohledem na aktuální situaci, věk žáků a potřeby třídy
- ☐ podpora při vyhodnocování potřeb třídy a plánování navazujících aktivit

TIP pro podporu žáků s OMJ:

- ☐ preventivní programy a aktivity pro třídní kolektivy se žáky s OMJ cílí na podporu jejich bezpečného začlenění do kolektivu, na vedení aktivit zaměřených na vztahy ve třídě, komunikaci a spolupráci, které podporují vzájemné poznávání žáků, rozvoj důvěry a pozitivních vazeb ve třídě. Jde například o kooperativní úkoly ve dvojicích a skupinách, hry zaměřené na sebepoznání a poznání spolužáků, aktivity rozvíjející aktivní naslouchání a jasné vyjadřování, společné řešení modelových situací z běžného života třídy nebo reflexi toho, jak spolu žáci komunikují a spolupracují.

Poznámky

Vzdělávání pedagogů (workshopy, semináře)

Zaměření vzdělávacích aktivit

- rozvoj dovedností pedagogů v oblastech práce se třídou a žáky
- sdílení konkrétních postupů a nástrojů využitelných v praxi

Příklady témat

- ☐ práce s problémovým nebo náročným chováním žáků
- ☐ psychohygiena a prevence vyhoření u učitelů
- ☐ efektivní komunikace s rodiči a řešení obtížných situací
- ☐ podpora žáků s odlišným mateřským jazykem
- ☐ diferenciace a individualizace výuky
- ☐ práce s třídním klimatem a vztahy ve třídě
- ☐ práce s motivací a zapojením žáků do výuky
- ☐ další témata podle aktuálních potřeb školy

Forma realizace

- **Interní vzdělávání vedené členy ŠPP**
  - realizováno přímo ve škole školním poradenským pracovištěm (např. školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce, metodik prevence, sociální pedagog)
  - vychází z konkrétních potřeb školy a aktuálních situací ve třídách
  - zaměřuje se na praktická témata z každodenní praxe (např. práce s chováním žáků, klima třídy, žáci se SVP, komunikace s rodiči)
  - umožňuje sdílení zkušeností mezi pedagogy a společné hledání postupů
  - výhodou je přímá návaznost na situace ve škole a možnost okamžité konzultace

- **Externí vzdělávání (externí organizace ve škole)**
  - zajišťováno odbornými lektory nebo organizacemi zvenčí
  - přináší nové pohledy, metody a přístupy nad rámec školní praxe
  - doplňuje interní vzdělávání a rozšiřuje profesní kompetence pedagogů

Sdílení materiálů a doporučení

- sdílení pracovních listů, metodik a konkrétních výukových či intervenčních materiálů
- nabídka ověřených aktivit využitelných ve třídě
- podpora učitelů v přípravě výuky a práce se žáky
- praktické návody typu „co dělat, když…“ (např. náročné chování, konflikty ve třídě, nízká motivace)
- jasně popsané kroky pro řešení opakujících se situací
- doporučení na odborné články, publikace a webové zdroje
- odkazy na ověřené metodické materiály a organizace
- možnost dalšího samostudia a rozšiřování kompetencí pedagogů

Poznámky

Podpora při komunikaci s rodiči

Příprava na náročné schůzky

- [ ] společné promyšlení cíle jednání a očekávaných výstupů
- [ ] příprava klíčových sdělení směrem k rodičům
- [ ] hledání vhodného způsobu komunikace v citlivých situacích
- [ ] doporučení možných řešení a postupů

Účast člena ŠPP na jednání s rodiči

- [ ] přítomnost člena školního poradenského pracoviště při schůzkách
- [ ] podpora učitele v komunikaci a udržení konstruktivního průběhu jednání
- [ ] pomoc při vysvětlování podpůrných opatření a školních postupů
- [ ] zajištění bezpečného a respektujícího prostředí pro všechny strany

TIP pro podporu žáků s OMJ

- [ ] zajištění tlumočníka na setkání s rodiči
- [ ] zajištění zápisu v elektronické podobě pro možnost pozdějšího překladu

Mediace mezi školou a rodinou

- [ ] zprostředkování komunikace v případech nedorozumění nebo konfliktu
- [ ] hledání společného řešení mezi školou a rodiči
- [ ] podpora dohody na konkrétních krocích ve prospěch žáka
- [ ] snaha o dlouhodobě funkční a spolupracující vztah mezi školou a rodinou

Krizová intervence

Podpora učitele při náhlých a zátěžových situacích

- okamžitá pomoc učiteli při řešení nečekaných událostí ve třídě nebo v životě žáků
- například úmrtí v rodině žáka, vážná rodinná situace, agresivní chování ve třídě

Rychlá metodická podpora „co teď dělat“

- ☐ konkrétní doporučení pro zvládnutí situace v aktuální chvíli
- ☐ nastavení základních kroků pro zajištění bezpečí a stability ve třídě
- ☐ podpora učitele při orientaci v další komunikaci a postupu

Poznámky

Dlouhodobá spolupráce a podpora

Pravidelná setkání

- [ ] dlouhodobá spolupráce formou pravidelných setkání (např. 1× měsíčně)
- [ ] vedení intervizních setkání
- [ ] navázání spolupráce s externí organizací k vedení supervize
- [ ] průběžné řešení aktuálních situací ve třídě i ve škole

Reflexe náročných situací

- [ ] společné rozebírání obtížných případů z praxe (kazuistická setkání)
- [ ] hledání funkčních postupů a alternativních řešení
- [ ] sdílení zkušeností a zpětné vazby

Prevence vyhoření učitelů

- [ ] podpora psychohygieny a zvládání stresu
- [ ] posilování jistoty v pedagogické práci
- [ ] vytváření prostoru pro odlehčení a profesní podporu

Poznámky

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

Metodická pomoc

- poskytuje metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům školy s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se SVP
- poskytuje metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům školy v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky
- poskytuje metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům školy s přípravou a vyhodnocováním PLPP a IVP

Odborné informace

- zprostředkuje nové metody pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy
- předává odborné informace z oblasti péče o žáky se SVP pedagogickým pracovníkům školy

Kariérový poradce

Metodická pomoc

- poskytuje metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků

Odborné informace

- předává odborné informace z oblasti kariérového poradenství pedagogickým pracovníkům školy

Školní metodik prevence

Metodická pomoc

- nabízí metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování

Vzdělávání pedagogických pracovníků

- koordinuje vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování

Odborné informace

- zajišťuje a předává odborné informace o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy

Speciální pedagog

Metodická pomoc

- poskytuje metodickou pomoc třídním učitelům při vzdělávání žáků se SVP nebo rizikem vzniku SVP
- poskytuje metodickou činnost pro další pedagogické pracovníky školy – specifika výuky a možnosti žáků dle druhu a stupně SVP, návrhy metod a forem práce se žáky – jejich zavádění do výuky, instruktáže využívání speciálních pomůcek a didaktických materiálů

Konzultace

- nabízí individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálně vzdělávacích potřeb

Vzdělávání pedagogických pracovníků

- nabízí pracovní semináře pro pedagogické pracovníky v oblasti SVP a rizika jejich vzniku

Školní psycholog

Metodická pomoc

- nabízí metodické intervence z psychodidaktiky pro učitele, včetně podpory při tvorbě školního vzdělávacího programu

Konzultace

- nabízí individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti výchovy a vzdělávání
- nabízí pracovní semináře pro pedagogické pracovníky, konzultace a metodické vedení

Sociální pedagog

Metodická pomoc

- metodicky podporuje pedagogické pracovníky a koordinuje práci se žáky v sociálněpedagogické oblasti

Konzultace

- poskytuje individuální a skupinové poradenství pedagogickým pracovníkům v oblasti práce s žáky s potřebou podpůrných opatření, zejména z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek, s výchovnými obtížemi, nízkou studijní motivací a nízkou účastí ve vzdělávání, žákům ohroženým školním neúspěchem a jinak vyžadujících zvýšenou podporu

Podpora zákonných zástupců, rodiny a školní komunity

konzultace, spolupráce, informování, podpora, přijetí

Spolupráce s rodinou a školní komunitou je důležitou součástí podpory žáků. Školní poradenské pracoviště pomáhá vytvářet prostor pro vzájemnou důvěru, sdílení potřeb a hledání společných cest, jak předcházet obtížím a účinně podporovat žáky v jejich vzdělávání i osobním rozvoji.

Podpora zákonných zástupců (rodičů)

Součástí činnosti školního poradenského pracoviště je systematická podpora zákonných zástupců žáků, která je zaměřena na spolupráci se školou v oblasti vzdělávání, výchovy a celkové podpory žáka. Jednotliví odborní pracovníci školy poskytují rodičům a dalším zákonným zástupcům informace, poradenství, konzultace i metodickou podporu v oblasti vzdělávání, výchovy, osobnostního rozvoje a kariérového směřování dětí. Cílem spolupráce je posilovat vzájemnou komunikaci mezi školou a rodinou, podporovat rodiče při řešení vzdělávacích či výchovných obtíží a společně vytvářet podmínky pro úspěšný rozvoj žáka.

Specifická podpora je věnována také zákonným zástupcům žáků s OMJ, kterým škola pomáhá při orientaci ve vzdělávacím systému (doporučujeme web doskolyspolecne.cz), překonávání jazykových a kulturních bariér a při nastavování vhodné spolupráce mezi rodinou a školou. Důležitou součástí je také podpora aktivního zapojení rodičů do vzdělávání dítěte a vytváření podmínek pro jeho úspěšné začlenění do školního prostředí.

Pro usnadnění komunikace mezi rodiči a učiteli dětí s OMJ v první třídě jsme vytvořili praktické checklisty. Checklist pro učitele najdete ZDE, pro rodiče je ke stažení ZDE.

Výchovný poradce

- ☐ poskytování informací o fungování školy a školního poradenského pracoviště
- ☐ vysvětlování kompetencí jednotlivých odborníků ve škole
- ☐ informování o možnostech využití poradenských služeb
- ☐ poskytování kontaktů na externí odborná pracoviště
- ☐ pomoc rodičům při orientaci v systému PPP/SPC
- ☐ vysvětlování obsahu doporučení ze školských poradenských zařízení (ŠPZ)
- ☐ konzultace vzdělávacích a výchovných obtíží dítěte
- ☐ pomoc rodičům při řešení školní neúspěšnosti dítěte
- ☐ konzultace problémů s docházkou a absencí
- ☐ podpora rodičů při adaptaci dítěte na školu
- ☐ zprostředkování komunikace mezi rodiči a učiteli
- ☐ koordinace spolupráce rodiny a školy
- ☐ vedení individuálních konzultací s rodiči
- ☐ poskytování metodických doporučení pro domácí podporu dítěte
- ☐ informování rodičů o podpůrných opatřeních
- ☐ pomoc rodičům při vyřizování administrativy související s podporou dítěte
- ☐ organizace informačních schůzek pro rodiče
- ☐ realizace osvětových aktivit pro zákonné zástupce
- ☐ podpora rodičů při řešení vztahových problémů dítěte ve škole
- ☐ podpora rodičů v krizové situaci v rámci školy
- ☐ pomoc rodičům při komunikaci s institucemi
- ☐ účast na společných jednáních s rodiči a odborníky
- ☐ průběžné informování rodičů o možnostech podpory dítěte

Poznámky

Výchovný poradce

TIP pro podporu zákonných zástupců žáků s OMJ

- ☐ pomoc s orientací v českém vzdělávacím systému
- ☐ podpora při porozumění očekávání školy od zákonných zástupců (docházka, omlouvání absence, domácí příprava, komunikace se školou)
- ☐ vysvětlení práv a možností podpory žáka v české škole (např. podpůrná opatření, individuální přístup, jazyková podpora)
- ☐ pomoc při vyplňování školních formulářů, žádostí a dalších dokumentů souvisejících se vzděláváním dítěte
- ☐ individuální konzultace s využitím srozumitelné komunikace, případně za podpory tlumočení či jiných komunikačních prostředků
- ☐ podpora při řešení situací, kdy zákonní zástupci nerozumí školnímu hodnocení, požadavkům učitelů nebo vzdělávacím potřebám dítěte
- ☐ doporučení vhodných výukových materiálů a aplikací pro domácí procvičování češtiny, případně také jazykových kurzů a možností doučování mimo školu
- ☐ posilování důvěry mezi rodinou a školou s ohledem na odlišné kulturní zkušenosti a očekávání zákonných zástupců

Poznámky

Školní psycholog

- ☐ individuální konzultace s rodiči
- ☐ podpora rodičů při řešení výchovných obtíží dítěte
- ☐ konzultace problémů v chování dítěte
- ☐ pomoc rodičům při zvládání emočních obtíží dítěte
- ☐ podpora rodičů při řešení školní úzkosti dítěte
- ☐ konzultace adaptačních problémů dítěte
- ☐ pomoc rodičům při zvládání konfliktů mezi dítětem a školou
- ☐ doporučení vhodných výchovných strategií
- ☐ podpora rodičů při nastavování hranic a pravidel
- ☐ pomoc rodičům porozumět potřebám dítěte
- ☐ konzultace problémů ve vrstevnických vztazích dítěte
- ☐ podpora rodičů při řešení krizových situací
- ☐ doporučování návazné odborné péče
- ☐ zprostředkování kontaktů na odborníky
- ☐ interpretace psychologických zjištění rodičům
- ☐ pomoc rodičům při zvládání stresu spojeného se školní situací dítěte
- ☐ vedení podpůrných rozhovorů s rodiči
- ☐ organizace besed a seminářů pro rodiče
- ☐ osvěta v oblasti duševního zdraví dětí
- ☐ podpora komunikace mezi rodinou a školou
- ☐ účast na společných konzultacích s rodiči a pedagogy
- ☐ průběžná komunikace s rodiči o vývoji situace dítěte

Poznámky

Školní psycholog

TIP pro podporu zákonných zástupců žáků s OMJ

- ☐ podpora při zvládání adaptačního období dítěte po příchodu do nové země a školy
- ☐ konzultace k psychickému prožívání dítěte v souvislosti se změnou prostředí, odloučením od původního prostředí nebo kulturními rozdíly (pocit vykořenění)
- ☐ pomoc porozumět projevům dítěte, které mohou souviset s náročnou adaptací (nejistota, uzavřenost, změny chování, potíže ve vztazích)
- ☐ podpora při hledání vhodných výchovných postupů v novém kulturním prostředí a při nastavování hranic a očekávání
- ☐ bezpečný prostor k řešení obav spojených se vzděláváním, začleněním a budoucností dítěte
- ☐ pomoc při navázání komunikace mezi zákonnými zástupci a školou v situacích, kdy dochází k nedorozumění vlivem jazyka či kulturních odlišností
- ☐ podpora při rozpoznání situací, kdy dítě potřebuje další odbornou pomoc (např. u traumatu dítěte nebo u speciálních vzdělávacích potřeb)
- ☐ doporučení vhodných návazných služeb (např. poradenská zařízení, odborná péče, komunitní podpora)
- ☐ respektující zohlednění kulturního a rodinného zázemí dítěte při hledání řešení jeho obtíží

Poznámky

Kariérový poradce

- ☐ konzultace studijních možností dítěte s rodiči
- ☐ pomoc rodičům při výběru střední školy nebo oboru
- ☐ vysvětlování systému přijímacího řízení
- ☐ poskytování informací o termínech a podmínkách přijímacího řízení
- ☐ pomoc rodičům orientovat se v nabídce škol a oborů
- ☐ konzultace studijních předpokladů dítěte
- ☐ podpora rodičů při rozhodování o vzdělávací dráze dítěte
- ☐ slaďování očekávání rodičů s možnostmi a zájmy dítěte
- ☐ pomoc rodičům při práci s přihláškami na SŠ
- ☐ informování o dnech otevřených dveří
- ☐ organizace informačních schůzek pro rodiče
- ☐ individuální kariérové konzultace s rodiči
- ☐ spolupráce s třídním učitelem při komunikaci s rodiči
- ☐ poskytování informací o trhu práce a uplatnění oborů
- ☐ podpora rodičů při nejistotě ohledně dalšího směřování dítěte
- ☐ doporučování přípravných kurzů a podpůrných aktivit

TIP pro podporu zákonných zástupců žáků s OMJ

- ☐ vysvětlení možností dalšího vzdělávání dítěte v ČR a podpora při rozhodování o jeho studijní cestě

Poznámky

Speciální pedagog

- ☐ vysvětlování speciálních vzdělávacích potřeb dítěte
- ☐ seznamování rodičů s doporučenými podpůrnými opatřeními
- ☐ pomoc rodičům porozumět obtížím dítěte z hlediska jeho vzdělávání
- ☐ doporučení vhodných postupů domácí přípravy
- ☐ konzultace reedukačních postupů
- ☐ doporučení vhodných vzdělávacích materiálů a pomůcek
- ☐ vysvětlování možností podpory dítěte ve škole
- ☐ spolupráce s rodiči při nastavování individuální podpory dítěte
- ☐ edukace rodičů v oblasti poruch učení a chování, zejména z hlediska jejich dopadu na vzdělávání
- ☐ poskytování zpětné vazby rodičům o pokroku dítěte v učení a rozvoji jeho dovedností
- ☐ podpora rodičů při přechodu dítěte na další stupeň vzdělávání, zejména z hlediska návaznosti speciálněpedagogické podpory

TIP pro podporu zákonných zástupců žáků s OMJ

- ☐ vysvětlování rodičům, jak mohou podporovat rozvoj češtiny dítěte v domácím prostředí
- ☐ doporučení vhodných materiálů pro rozvoj češtiny a domácí přípravu
- ☐ vysvětlování vzdělávacích obtíží dítěte v souvislosti s jazykovou bariérou
- ☐ pomoc rodičům porozumět rozdílu mezi obtížemi vyplývajícími z neznalosti češtiny a možnými speciálními vzdělávacími potřebami
- ☐ konzultace možností speciálněpedagogické podpory dítěte při osvojování češtiny

Sociální pedagog

- ☐ průběžná komunikace s rodiči o vzdělávání dítěte
- ☐ pomoc rodičům při komunikaci s poradenskými zařízeními
- ☐ účast na společných jednáních s rodiči a odborníky
- ☐ realizace osvětových aktivit a organizace besed pro rodiče
- ☐ podpora rodičů při zvládání školních obtíží dítěte, zejména v souvislosti s rodinnou situací, vztahy a podmínkami pro vzdělávání
- ☐ pomoc rodičům při orientaci v legislativě a systému podpůrných opatření
- ☐ zprostředkování kontaktů na další odbornou pomoc

TIP pro podporu zákonných zástupců žáků s OMJ

- ☐ srozumitelná komunikace se zákonnými zástupci (překlady, tlumočení)
- ☐ informování o fungování školy a vzdělávání v ČR
- ☐ podpora orientace v pravidlech školy a školních dokumentech
- ☐ pravidelné sdílení informací o pokroku a potřebách žáka
- ☐ pomoc při řešení školních a administrativních záležitostí
- ☐ pomoc při komunikaci se školou a dalšími institucemi
- ☐ doprovázení do návazných organizací a institucí
- ☐ zprostředkování kontaktů na tlumočníky a interkulturní pracovníky
- ☐ zprostředkování kontaktů na organizace podporující cizince a jejich rodiny
- ☐ doporučení dostupných kurzů češtiny pro rodiče a dalších možností jazykového vzdělávání
- ☐ zprostředkování kontaktů na doučování, volnočasové aktivity a programy podporující začlenění dítěte
- ☐ zprostředkování kontaktů na sociální služby a další odbornou pomoc podle potřeb rodiny

Podpora rodiny

Podpora rodiny zahrnuje širší kontext života žáka a jeho rodinného zázemí, které významně ovlivňuje jeho fungování ve škole. Zaměřuje se na podporu rodiny při zvládání náročných situací, orientaci v systému podpory, posilování výchovných kompetencí a zprostředkování návazných služeb s cílem zlepšit podmínky pro vzdělávání dítěte. Vychází z porozumění sociálnímu a rodinnému zázemí žáka a propojuje školu s rodinou i dalšími odbornými službami, přičemž důraz je kladen na včasnou intervenci, koordinaci podpory a dlouhodobé sledování účinnosti nastavených opatření.

U žáků s OMJ je obzvlášť důležité znát rodinný kontext, protože jejich školní fungování může být ovlivněno migrační zkušeností, jazykovou bariérou, nejistotou v novém prostředí a celkovou životní situací rodiny, která může být spojená i s náročnými či traumatickými zážitky. Porozumění rodinnému zázemí pomáhá škole lépe rozlišit vzdělávací obtíže od adaptačních a psychosociálních faktorů a zvolit odpovídající formu podpory. Zároveň umožňuje nastavit realistická očekávání a účinnou spolupráci s rodinou tak, aby bylo možné žáka citlivě podpořit v jeho vzdělávání i začlenění do kolektivu.

Sociální pedagog

- ☐ mapování situace žáka a rodiny, zjišťování potřeb a možných překážek ve vzdělávání
- ☐ plánování a koordinace kroků podpory ve spolupráci se žákem, rodinou, školou a dalšími službami
- ☐ pravidelné vyhodnocování průběhu podpory a účinnosti nastavených opatření
- ☐ návštěvy v rodinném prostředí a poskytování podpory při řešení situací ovlivňujících školní úspěšnost žáka
- ☐ pomoc rodině při nastavování pravidel, režimu, přípravy na výuku a podpory domácího učení
- ☐ podpora rodičů v oblasti výchovy, komunikace se školou a porozumění vzdělávacím potřebám dítěte
- ☐ pomoc při orientaci v možnostech vzdělávání, školních povinnostech a dostupných službách
- ☐ podpora zapojení žáka do školních a volnočasových aktivit
- ☐ zprostředkování kontaktu s odbornými službami a návaznou podporou (poradny, sociální služby, komunitní organizace)
- ☐ doprovázení rodin při jednáních s institucemi a podpora při komunikaci se školou
- ☐ posilování spolupráce mezi rodinou a školou s cílem podpořit vzdělávání a celkový rozvoj žáka

TIP pro rodiny s žáky s OMJ

- ☐ podpora rodiny při orientaci v českém školském systému (pravidla, povinnosti, hodnocení)
- ☐ pomoc při porozumění školní komunikaci a dokumentům (např. žákovská knížka, omluvenky, hodnocení)
- ☐ zprostředkování tlumočení nebo interkulturního zprostředkování při jednáních se školou
- ☐ podpora rodiny při adaptaci dítěte na nové kulturní a školní prostředí s ohledem na konkrétní okolnosti příchodu dítěte do ČR a na jazyky, které v komunikaci používá
- ☐ vysvětlování očekávání školy a způsobu práce ve výuce v ČR
- ☐ pomoc rodičům orientovat se v očekáváních českého prostředí v oblasti výchovy a péče o děti
- ☐ pomoc při nastavování domácí přípravy na výuku v kontextu jazykové bariéry
- ☐ podpora spolupráce rodiny se školou při začleňování dítěte do kolektivu
- ☐ zprostředkování návazné podpory pro rodiny s migrační zkušeností (poradenství, kurzy češtiny, komunitní služby)

Školní komunita

Komunitní aktivity ve škole tvoří důležitou součást podpory pozitivního klimatu a posilování vztahů mezi žáky, pedagogy i rodiči a jejich cílem je vytvářet bezpečné, otevřené a respektující prostředí, ve kterém se mohou všichni žáci cítit přijatí a zapojení. Zároveň přispívají k rozvoji spolupráce, vzájemného porozumění, sounáležitosti a k celkovému posilování vztahů v rámci školní komunity.

U žáků s OMJ je podpora komunity důležitá zejména pro usnadnění jejich začlenění do kolektivu, navazovánívztahů a budování pocitu přijetí a sounáležitosti v novém prostředí. Podporuje jejich aktivní zapojení do života školy i širšího okolí.

Sociální pedagog

- ☐ organizace adaptačních a seznamovacích aktivit pro nové žáky (včetně žáků s OMJ)
- ☐ komunitní kruhy zaměřené na sdílení zkušeností, emocí a posilování vztahů ve třídě
- ☐ multikulturní dny nebo projektové dny zaměřené na jazyky, kultury a původ žáků
- ☐ zapojení rodičů do školních akcí (workshopy, besídky, otevřené hodiny)
- ☐ peer-to-peer aktivity (spolupráce starších a mladších žáků, buddy systém)
- ☐ volnočasové a zájmové aktivity podporující začlenění všech žáků do kolektivu
- ☐ komunitní akce školy ve spolupráci s místními organizacemi a obcí
- ☐ preventivní programy zaměřené na vztahy ve třídě, šikanu a bezpečné klima

TIP pro rodiny s žáky s OMJ

- ☐ adaptační setkání pro nově příchozí žáky a jejich rodiny
- ☐ jazykově podporované aktivity (hry a projekty usnadňující zapojení bez nutnosti plné znalosti češtiny)
- ☐ zapojení žáků s OMJ do buddy systému s českými spolužáky
- ☐ sdílení kulturního zázemí žáků (např. „můj příběh“, „odkud pocházím“)
- ☐ aktivity podporující navazování přátelství mezi žáky s OMJ a členy třídního kolektivu
- ☐ komunitní setkání s tlumočením pro rodiče žáků s OMJ

Poznámky

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- poskytuje informace o činnosti školy, ŠPP, ŠPZ, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům

Školní psycholog

- konzultuje se zákonnými zástupci při vzdělávacích a výchovných problémech dětí
- realizuje skupinovou a komunitní práci s žáky

Kariérový poradce

- nabízí poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem

Speciální pedagog

- nabízí besedy a osvětu zejména zákonným zástupcům
- nabízí individuální konzultace pro rodiče, zabezpečuje průběžnou komunikaci s rodiči žáka / zákonnými zástupci

Sociální pedagog

- plánuje, připravuje, koordinuje a provádí evaluaci procesu spolupráce na daném případu žáka a jeho rodiny
- realizuje včasnou podporu v rodinném prostředí žáka směřující ke zlepšení podmínek pro vzdělávání
- podporuje žáky a jejich rodiny při utváření a rozvíjení kompetencí v oblasti výchovy, vzdělávání a volného času a naplňování potřeb žáků
- zprostředkovává odbornou pomoc a péči žákům a jejich rodinám za účelem zvyšování školní úspěšnosti žáka
- participuje na přípravě a realizaci výchovně-vzdělávacích, volnočasových, osvětových a dalších akcích školy a podpoře komunitního charakteru školy
- propojuje aktivity školy s lokálními či regionálními aktivitami zejména v oblasti výchovně-vzdělávací, preventivní a aktivitami zaměřenými na propojování žáků z různých socioekonomických a kulturních skupin

Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, orgány státní správy a dalšími externími organizacemi

prevence, intervence, mezioborová spolupráce

Spolupráce školy se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ) a dalšími odbornými institucemi představuje důležitou součást systému podpory žáků, pedagogů i zákon-ných zástupců. Umožňuje škole včas rozpoznávat vzdělávací, výchovné, psychické, sociální či adaptační obtíže žáků a zajišťovat odpovídající odbornou pomoc, která často přesahuje možnosti a kompetence samotné školy. Propojení školy s odbornými pracovišti přispívá k vytvoření funkční sítě podpory, která pomáhá předcházet školní neúspěšnosti, zhoršování psychického stavu žáků, rizikovému chování i sociálnímu vyloučení.
Díky mezioborové spolupráci může škola efektivněji nastavovat podpůrná opat-ření, realizovat vhodné intervence, koordinovat péči o žáky a současně poskytovat bezpečné a podnětné prostředí pro vzdělávání všech žáků. Spolupráce s externími odbornými institucemi zároveň posiluje preventivní působení školy, podporuje včasné řešení krizových situací a přispívá ke zkvalitňování poradenských služeb poskytova-ných školou.

Pro školu tato spolupráce znamená lepší orientaci ve specifických potřebách žáků s OMJ, podporu pedagogů při řešení náročných situací a možnost využívat odborné kapacity, které škola sama nemá. Přispívá k efektivnějšímu nastavování podpory, lepší komunikaci s rodinami a vytváření podpůrného a respektujícího prostředí pro všechny žáky.

Spolupráce s ŠPZ (PPP, SPC) a SVP

- [ ] komunikace s PPP ohledně podpůrných opatření žáků
- [ ] komunikace se SPC u žáků se zdravotním znevýhodněním
- [ ] komunikace se SVP při řešení problémového či rizikového chování
- [ ] pomoc se sjednáváním termínů vyšetření žáků v ŠPZ
- [ ] zprostředkování diagnostiky a rediagnostiky dítěte v ŠPZ
- [ ] předávání školní dokumentace poradenským zařízením
- [ ] účast na případových konferencích
- [ ] konzultace IVP a PLPP s pracovníky ŠPZ
- [ ] vyhodnocování funkčnosti podpůrných opatření s pracovníky ŠPZ
- [ ] účast na metodických schůzkách pořádaných ŠPZ
- [ ] koordinace komunikace mezi školou, rodiči a ŠPZ
- [ ] řešení změn stupně podpůrných opatření s pracovníky ŠPZ
- [ ] konzultace krizových situací s pracovníky ŠPZ
- [ ] zprostředkování metodické podpory ŠPZ pedagogům
- [ ] spolupráce se ŠPZ při vzdělávání mimořádně nadaných žáků
- [ ] komunikace s PPP ohledně diagnostiky nadání
- [ ] předání kontaktů rodičům na příslušná pracoviště
- [ ] příprava podkladů pro diagnostiku a vypracování školního vyjádření pro ŠPZ
- [ ] konzultace profesní orientace a spolupráce s PPP při kariérové diagnostice
- [ ] zprostředkování psychologických testů profesních předpokladů v PPP

TIP pro podporu žáků s OMJ

- [ ] podpora při nastavování vhodných opatření (např. ohledně adaptace a nastavení výuky češtiny jako druhého jazyka)
- [ ] konzultace vhodného způsobu hodnocení a ověřování znalostí
- [ ] konzultace vzdělávacích postupů při nedostatečné znalosti českého jazyka
- [ ] metodická podpora pedagogů při práci se žáky s OMJ
- [ ] spolupráce při hledání návazných služeb pro žáky a rodiny s OMJ
- [ ] konzultace při rozlišení jazykové bariéry od případných vzdělávacích obtíží
- [ ] pomoc při nastavování podpory pro úspěšné začlenění žáka do kolektivu a školy

Spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování

- [ ] komunikace s OSPOD
- [ ] komunikace s Policií České republiky
- [ ] komunikace s městskou policií
- [ ] spolupráce s kurátory pro mládež
- [ ] spolupráce s metodikem prevence v PPP
- [ ] spolupráce s adiktologickými službami
- [ ] spolupráce s krizovými centry
- [ ] spolupráce s dětskými psychology
- [ ] spolupráce s pedopsychiatry
- [ ] spolupráce s terapeutickými centry
- [ ] spolupráce s nízkoprahovými zařízeními
- [ ] spolupráce s neziskovými organizacemi
- [ ] zajišťování preventivních programů, přednášek či workshopů
- [ ] organizace besed s odborníky
- [ ] organizace intervenčních programů pro třídy
- [ ] koordinace programů proti šikaně
- [ ] koordinace programů prevence závislostí
- [ ] koordinace programů kyberbezpečnosti
- [ ] zajištění krizových intervencí
- [ ] účast na multidisciplinárních setkáních
- [ ] tvorba kontaktů na odborné instituce (síťování)
- [ ] vedení databáze spolupracujících organizací

TIP pro podporu žáků s OMJ

- [ ] spolupráce s integračními centry pro cizince (např. kurzy češtiny, podpora rodin, poradenství)
- [ ] spolupráce s komunitními centry pro cizince
- [ ] spolupráce s tlumočnickými a interkulturními pracovníky
- [ ] spolupráce s organizacemi poskytujícími sociální poradenství cizincům
- [ ] spolupráce s organizacemi zaměřenými na vzdělávání žáků s OMJ
- [ ] spolupráce s organizacemi zajišťujícími doučování a výuku češtiny jako druhého jazyka

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- spolupracuje se ŠPZ (PPP, SPC, SVP)
- zprostředkuje vstupní a průběžné diagnostiky a intervenční činnosti pro žáky se SVP ve ŠPZ
- zprostředkuje vstupní a průběžné diagnostiky a intervenční činnosti pro nadané žáky ve ŠPZ

Kariérový poradce

- spolupracuje se ŠPZ a SVP při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy

Školní metodik prevence

- koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence RCH, s MP v PPP a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence RCH
- kontaktuje odpovídající odborné pracoviště a participuje na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování

Vedení dokumentace činností ŠPP

Dokumentace umožňuje doložit rozsah, průběh a obsah poskytovaných služeb, navržená i realizovaná opatření a zajišťuje kontinuitu podpory žáků. Současně přispívá k efektivní spolupráci školy, rodiny a dalších odborných institucí, chrání práva žáků i pracovníků školy a zajišťuje správné nakládání s citlivými osobními údaji v souladu s právními předpisy. Důležitá je také pro kontrolní činnost, vyhodnocování účinnosti podpůrných a preventivních opatření a pro zajištění kvalitní a systematické poradenské péče.

U žáků s OMJ je vhodné dokumentovat zejména nastavenou podporu, průběh adaptačních opatření, jejich posun v osvojování českého jazyka, spolupráci se zákonnými zástupci a zapojenými institucemi. Dokumentace pomáhá zajistit kontinuitu podpory a sledovat účinnost poskytovaných opatření s ohledem na specifické potřeby žáků.

Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v péči ŠPZ a dalších odborných institucí

- [ ] systematické ukládání zpráv z pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogického centra, střediska výchovné péče, pedopsychiatrie, psychologických ambulancí apod.
- [ ] zakládání doporučení do školní dokumentace
- [ ] kontrola platnosti doporučení a termínů revizí
- [ ] evidence doporučení podpůrných opatření
- [ ] zajištění souhlasů zákonných zástupců se sdílením dokumentace
- [ ] komunikace s rodiči ohledně dodání zpráv a chybějících podkladů
- [ ] archivace zpráv dle spisového a skartačního řádu
- [ ] zabezpečení dokumentace proti neoprávněnému přístupu
- [ ] anonymizace údajů při sdílení informací pedagogům
- [ ] předávání relevantních informací třídním učitelům
- [ ] vedení seznamu žáků v poradenské péči
- [ ] kontrola souladu práce s GDPR
- [ ] evidence dat, převzetí a předání dokumentů
- [ ] aktualizace údajů o žácích v poradenské péči

Poznámky

Výchovný poradce

– písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti

- ☐ vedení deníku činnosti výchovného poradce
- ☐ zápisy z jednání s rodiči
- ☐ zápisy z konzultací se žáky
- ☐ evidence žáků se SVP
- ☐ záznamy z výchovných komisí
- ☐ evidence navržených podpůrných opatření
- ☐ záznamy o realizovaných intervencích (sledování pokroku, vyhodnocování)
- ☐ vedení přehledu spolupráce s institucemi
- ☐ evidence krizových situací
- ☐ vedení statistik poradenské činnosti
- ☐ vyhodnocování účinnosti opatření
- ☐ tvorba individuálních plánů podpory
- ☐ zápisy z metodických konzultací s pedagogy
- ☐ záznamy o koordinaci spolupráce s asistenty pedagoga (podpora asistentů)
- ☐ evidence doporučení pedagogům
- ☐ příprava výročních zpráv za oblast poradenství
- ☐ zpracování podkladů pro ČŠI
- ☐ vedení harmonogramu poradenských aktivit
- ☐ ukládání a archivace dokumentace
- ☐ evidence souhlasů rodičů
- ☐ ochrana osobních údajů

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ vedení evidence žáků s nárokem na jazykovou přípravu i žáků, kteří ji využívají bez nároku
- ☐ sledování čerpání nároku na jazykovou přípravu u jednotlivých žáků
- ☐ evidence žáků, kteří jazykovou přípravu nenavštěvují, a zaznamenávání důvodů jejich neúčasti

Kariérový poradce

– dokumentace a evidence

- ☐ administrace kariérových testů
- ☐ organizace testování tříd
- ☐ individuální testování žáků
- ☐ vyhodnocování výsledků dotazníků
- ☐ záznamy z konzultace výsledků s rodiči
- ☐ zápisy z individuálních kariérových rozhovorů
- ☐ vytváření profesních profilů žáků
- ☐ sestavení plánu kariérního vzdělávání
- ☐ analýza silných stránek žáků
- ☐ mapování studijních předpokladů
- ☐ vedení kariérových portfolií žáků
- ☐ evidence přípravných kurzů pořádaných školou (pokud škola nabízí)
- ☐ evidence výsledků testování
- ☐ příprava podkladů pro přijímací řízení
- ☐ tvorba přehledů úspěšnosti přijetí žáků

Poznámky

Školní metodik prevence

– písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti

- ☐ vedení deníku metodika prevence
- ☐ evidence preventivních programů
- ☐ evidence účasti žáků na programech
- ☐ zápisy z preventivních programů
- ☐ evidence incidentů rizikového chování
- ☐ zpracování statistik rizikového chování
- ☐ administrace dotazníkových šetření
- ☐ zápisy z jednání s rodiči
- ☐ evidence intervencí u žáků
- ☐ dokumentace šetření rizikového chování
- ☐ evidence kázeňských problémů
- ☐ vedení krizových záznamů
- ☐ dokumentace spolupráce s institucemi
- ☐ evidence doporučených opatření
- ☐ příprava podkladů pro evaluaci prevence
- ☐ vyhodnocování efektivity preventivních aktivit
- ☐ zpracování školního preventivního programu
- ☐ zpracování závěrečných zpráv
- ☐ vyplňování výkazů prevence
- ☐ evidence školení pedagogů
- ☐ dokumentace třídnických hodin
- ☐ evidence preventivních besed
- ☐ archivace dokumentace
- ☐ ochrana osobních údajů
- ☐ vedení statistik výskytu rizikového chování
- ☐ zpracování podkladů pro ČŠI

Vedení databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování

- [ ] vytváření kontaktů na odborníky (např. PPP, SVP, OSPOD, Policie ČR, adiktologické služby, klinický psycholog, pedopsychiatr, krizová centra, organizace realizující preventivní programy aj.)
- [ ] aktualizace telefonních kontaktů a e-mailových adres institucí
- [ ] evidence preventivních organizací
- [ ] evidence krizových center
- [ ] evidence kontaktů na OSPOD
- [ ] evidence kontaktů na PČR
- [ ] evidence kontaktů na PPP/SPC/SVP
- [ ] vedení seznamu lektorů prevence
- [ ] mapování dostupných služeb v regionu
- [ ] navazování spolupráce s institucemi
- [ ] vytváření přehledu návazné pomoci

Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči v rámci prevence rizikového chování

- [ ] evidence zpráv z SVP
- [ ] evidence zpráv o rizikovém chování
- [ ] zakládání doporučení odborníků
- [ ] předávání informací pedagogům v nezbytném rozsahu
- [ ] zabezpečení citlivých údajů
- [ ] kontrola souhlasů rodičů
- [ ] archivace dokumentace
- [ ] evidence termínů návazné péče
- [ ] aktualizace údajů o žácích

Speciální pedagog

– dokumentace a evidence

- ☐ záznam ze vstupního rozhovoru s rodiči
- ☐ zjišťování rodinné anamnézy
- ☐ zjišťování osobní anamnézy žáka
- ☐ sběr informací o vývoji dítěte
- ☐ evidence diagnóz a obtíží
- ☐ záznamy z rozhovorů s pedagogy
- ☐ záznamy z pozorování žáka ve výuce
- ☐ sběr zpráv z odborných vyšetření
- ☐ evidence podpůrných opatření
- ☐ hodnocování efektivity podpory
- ☐ zjišťování sociálních vztahů ve třídě
- ☐ mapování domácí přípravy
- ☐ evidence reedukačních plánů
- ☐ vedení individuálních spisů žáků
- ☐ aktualizace údajů o žácích
- ☐ zabezpečení osobních údajů
- ☐ vedení třídní knihy předmětu speciálně pedagogické péče
- ☐ archivace dokumentace

Poznámky

Sociální pedagog

– dokumentace a evidence

- ☐ evidence žáků ohrožených školním neúspěchem
- ☐ evidence žáků z odlišného kulturního prostředí
- ☐ evidence sociálně znevýhodněných žáků
- ☐ vedení individuálních záznamů o podpoře
- ☐ mapování životních podmínek žáků
- ☐ záznamy z rozhovorů s rodinami
- ☐ evidence absencí a jejich příčin
- ☐ evidence adaptačních problémů
- ☐ záznamy spolupráce s OSPOD
- ☐ záznamy spolupráce s neziskovými organizacemi
- ☐ evidence podpůrných opatření
- ☐ záznamy z terénní práce
- ☐ vedení případových záznamů
- ☐ dokumentace intervenčních kroků
- ☐ evidence materiální pomoci žákům
- ☐ archivace dokumentace
- ☐ ochrana osobních údajů
- ☐ vyhodnocování efektivity podpory

Poznámky

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- shromažďuje odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů
- vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti VP, navržená a realizovaná opatření

Kariérový poradce

- zajišťuje administraci, zpracování a interpretaci zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků

Školní metodik prevence

- vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření
- vede a průběžně aktualizuje databázi spolupracovníků školy pro oblast prevence RCH, zejména orgánů státní správy a samosprávy, SVP, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, PČR, OSPOD, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků
- vede dokumentaci, evidenci a administrativu související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence
- shromažďuje odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů

Speciální pedagog

- shromažďuje údaje o žákovi, včetně anamnézy rodinné a osobní

Sociální pedagog

- vede dokumentaci a evidenci související s identifikací žáků s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek žáka

Výchovné problémy + specifické poruchy chování

prevence, podpora, porozumění, seberegulace, intervence, stabilita, respekt, hranice

Výchovné problémy a specifické poruchy chování (SPCH) představují oblast, která může významně ovlivňovat školní úspěšnost žáka, jeho vztahy se spolužáky i celkové klima ve třídě. Projevy SPCH mohou být často zaměňovány pouze za kázeňské problémy, proto je důležité hledat jejich příčiny a nastavovat vhodnou podporu. Cílem školy není pouze řešit nevhodné chování, ale porozumět potřebám žáka, rozvíjet jeho schopnost seberegulace a vytvářet podmínky pro jeho úspěšné zapojení do vzdělávání i kolektivu. Role ŠPP je pomoci škole hledat postupy, které umožní žákovi lépe fungovat ve třídě a zároveň chránit klima celého kolektivu.

U žáků s OMJ je důležité zohlednit, že jejich školní výkon, zapojení do výuky i projevy v chování mohou být ovlivněny náročnou životní situací spojenou s příchodem do nové země, změnou prostředí, jazykovou bariérou, kulturními rozdíly nebo předchozími zkušenostmi (více informací najdete v tomto článku na webu Inkluzivní škola). Zároveň je důležité věnovat zvýšenou pozornost prevenci šikany a sociálního vyloučení. Jazyková bariéra, odlišný kulturní původ nebo nejistota při komunikaci mohou zvyšovat riziko osamělosti, nepochopení nebo negativních reakcí ze strany vrstevníků. Tyto okolnosti se mohou promítat také do chování žáka, které může být v některých situacích náročné nebo může být okolím vnímáno jako problémové. Některé obtíže proto nemusí být projevem nezájmu či kázeňských problémů, ale mohou souviset s procesem adaptace a hledáním jistoty v novém prostředí. Škola proto usiluje o porozumění příčinám obtíží a nastavování podpory, která žákovi pomůže lépe se orientovat v novém prostředí, komunikovat a úspěšně se začlenit do kolektivu.

Výchovný poradce

Konzultace pro žáky a rodiče

- ☐ individuální rozhovory se žáky při problémech s učením, chováním nebo docházkou
- ☐ konzultace s rodiči při hledání příčin obtíží a možností podpory
- ☐ pomoc při nastavování pravidel, očekávání a dalších kroků spolupráce
- ☐ předávání informací o možnostech podpory ve škole i mimo školu

Koordinace řešení výchovných problémů

- ☐ vedení a koordinace postupů školy při závažnějších výchovných obtížích
- ☐ organizace výchovných komisí a jednání s rodiči
- ☐ nastavení společných postupů mezi učiteli, žákem a rodinou

Docházka a školní povinnosti

- ☐ řešení opakované absence, pozdních příchodů a záškoláctví
- ☐ spolupráce s rodinou na nastavení opatření
- ☐ sledování plnění domluvených kroků

Výchovné komise

- ☐ svolávání a organizace jednání při závažnějších výchovných nebo vzdělávacích problémech
- ☐ koordinace komunikace mezi školou, žákem a rodinou
- ☐ hledání společného řešení (např. zlepšení docházky, změna chování, podpora školní úspěšnosti)
- ☐ nastavení konkrétních opatření a následná kontrola jejich plnění

Konfliktní situace mezi školou a rodinou

- ☐ podpora komunikace mezi žákem, rodičem a pedagogem
- ☐ pomoc hledání řešení při neshodách nebo stížnostech
- ☐ pomoc s nastavením konstruktivní komunikace
- ☐ zapojení dalších členů ŠPP podle charakteru problému

Výchovný poradce

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění životní situace žáka, jeho zkušeností spojených s migrací, změnou prostředí, jazykovou bariérou či náročnou adaptací, které mohou ovlivňovat jeho školní úspěšnost, chování i začlenění do kolektivu
- ☐ při řešení obtíží žáka posuzování širších souvislostí a hledání příčin, nikoliv pouze samotných projevů ve výuce nebo chování
- ☐ podpora žáka při adaptaci na nové školní prostředí, pravidla a očekávání školy
- ☐ spolupráce s rodinou s ohledem na jejich specifickou situaci a možné kulturní či jazykové odlišnosti
- ☐ zajištění vhodné podpory a propojení s dalšími službami podle potřeb žáka a jeho rodiny

Poznámky

Speciální pedagog

Speciálněpedagogická a etopedická diagnostika

- ☐ pozorování žáka ve výuce a analýza jeho chování
- ☐ rozhovory se žákem, učiteli a rodiči při hledání příčin obtíží
- ☐ mapování problémových situací (kdy vznikají, co je spouští, jak na ně žák reaguje)
- ☐ posouzení potřeb žáka v oblasti učení, chování a sociálního fungování

Intervence při výchovných problémech

- ☐ speciálněpedagogická intervence zaměřená na rozvoj žádoucího chování a posilování funkčních návyků
- ☐ nácvik seberegulace, dodržování pravidel a organizace práce
- ☐ podpora rozvoje sociálních a komunikačních dovedností prostřednictvím strukturovaných aktivit
- ☐ nácvik řešení běžných školních situací, spolupráce a přiměřené reakce na zátěžové situace
- ☐ využívání speciálněpedagogických metod a pomůcek při práci se žáky s obtížemi v chování, pozornosti nebo adaptaci
- ☐ doporučení konkrétních pedagogických postupů a úprav vzdělávacího prostředí pro práci se žákem
- ☐ metodická podpora učitelů při zavádění podpůrných opatření zaměřených na chování a školní fungování

Podpora učitelů při práci s náročným žákem

- ☐ doporučení konkrétních postupů pro práci ve třídě
- ☐ nastavování pravidel, struktury a předvídatelnosti
- ☐ pomoc při tvorbě podpůrných opatření a jejich vyhodnocování

Speciální pedagog

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění vlivu jazykové bariéry, adaptačního procesu a životní situace žáka při diagnostice a intervenci
- ☐ rozlišení obtíží vyplývajících z nedostatečné znalosti českého jazyka od specifických vzdělávacích či výchovných obtíží
- ☐ podpora orientace žáka ve školním prostředí, pravidlech a očekáváních
- ☐ nácvik sociální komunikace a zapojení do kolektivu
- ☐ podpora při zvládání změn, nejistoty a náročných situací spojených s adaptací
- ☐ spolupráce s rodinou při hledání vhodných postupů podpory žáka

Poznámky

Školní psycholog

Emoční a psychické obtíže ovlivňující chování

- ☐ individuální rozhovory při stresu, úzkosti, výbušnosti nebo nezvládání emocí
- ☐ podpora při zvládání náročných situací
- ☐ práce se seberegulací a zvládáním frustrace

Vztahové a sociální problémy

- ☐ podpora žáků při problémech v kolektivu
- ☐ práce s nízkým sebevědomím, nejistotou nebo izolací
- ☐ pomoc při řešení konfliktů mezi žáky

Diagnostika příčin problémového chování

- ☐ mapování faktorů, které ovlivňují chování žáka
- ☐ hledání souvislostí mezi emocemi, vztahy a školním fungováním
- ☐ doporučení vhodných podpůrných kroků

Intervence při výchovných problémech

- ☐ individuální práce se žákem zaměřená na změnu nevhodných vzorců chování
- ☐ nácvik seberegulace, práce s emocemi a řešení konfliktů
- ☐ práce s impulzivitou, agresivními projevy nebo obtížemi v adaptaci
- ☐ podpora rozvoje sociálních dovedností
- ☐ doporučení konkrétních postupů učitelům pro práci se žákem
- ☐ nácvik komunikace, řešení konfliktů a spolupráce
- ☐ podpora zvládání školních situací
- ☐ individuální nebo skupinová intervence

Podpora motivace a školního fungování

- ☐ práce se ztrátou motivace, pasivitou nebo rezignací
- ☐ podpora pozitivního sebepojetí a odpovědnosti

Školní psycholog

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora žáka při stresu a nejistotě spojené s novým prostředím a školním systémem
- ☐ rozlišování emočních a vztahových obtíží od problémů vyplývajících z nedostatečné znalosti jazyka
- ☐ podpora začlenění do kolektivu a budování sociálních vztahů v novém prostředí
- ☐ posilování pocitu bezpečí, jistoty a školní sounáležitosti
- ☐ spolupráce s rodinou při porozumění potřebám žáka

Poznámky

Sociální pedagog

Koordinace spolupráce se školou a rodinou

- ☐ účast na výchovných komisích, případových setkáních a jednáních s rodinou
- ☐ facilitace komunikace mezi školou, rodiči a dalšími institucemi
- ☐ pomoc při nastavování společného plánu podpory žáka

Intervence při rizikovém chování a náročných situacích

- ☐ práce se žáky při záškoláctví, konfliktech, porušování pravidel nebo problémech v chování
- ☐ podpora žáků při řešení rodinných, sociálních nebo vztahových obtíží
- ☐ prevence školního neúspěchu a posilování motivace ke vzdělávání
- ☐ spolupráce s rodinou a navazujícími službami

Sociálněpedagogická diagnostika

- ☐ mapování rodinného, sociálního a školního prostředí žáka
- ☐ hledání faktorů, které ovlivňují jeho školní úspěšnost a pohodu
- ☐ návrh podpůrných kroků ve spolupráci se školou a rodinou

Prevence školního neúspěchu

- ☐ práce s nízkou motivací a nepravidelnou docházkou
- ☐ podpora přípravy na výuku a zapojení do školního života
- ☐ pomoc se zapojením do volnočasových aktivit

Sociální pedagog

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora komunikace mezi školou a rodinou s využitím tlumočení či interkulturního pracovníka
- ☐ pomoc rodinám při orientaci ve školním systému, pravidlech a očekáváních
- ☐ podpora začlenění žáka do kolektivu a školního života včetně volnočasových aktivit
- ☐ rozlišování sociálních obtíží od problémů souvisejících s adaptací a jazykovou bariérou
- ☐ spolupráce při nastavování podpory vedoucí k prevenci školního neúspěchu žáků

Poznámky

Školní metodik prevence

– podpora žáků se SPCH (specifickými poruchami chování)

Koordinace podpory žáků se SPCH

- ☐ spolupracuje s učiteli, ŠPP a dalšími odbornými pracovišti při nastavování podpory žáka
- ☐ zajišťuje předávání důležitých informací mezi školou a specializovanými zařízeními (např. SVP, PPP)
- ☐ pomáhá sjednotit postupy vyučujících při práci se žákem
- ☐ podílí se na nastavování preventivních a podpůrných opatření

Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (PPP, SPC)

- ☐ koordinuje spolupráci s odborníky při řešení obtíží v chování
- ☐ podílí se na realizaci doporučených opatření ze zpráv a doporučení poradenských zařízení
- ☐ pomáhá při vyhodnocování účinnosti nastavené podpory

Podpora integrace žáků se SPCH ve škole

- ☐ pomáhá vytvářet podmínky pro bezpečné začlenění žáka do třídy
- ☐ podporuje učitele při nastavování pravidel, režimu a předvídatelného prostředí
- ☐ spolupracuje na prevenci konfliktů, odmítání nebo vyloučení žáka z kolektivu
- ☐ podporuje třídní kolektiv v přijetí žáka a respektování jeho potřeb

Preventivní a intervenční práce

- ☐ realizuje nebo zprostředkovává programy zaměřené na zvládání emocí, komunikaci a vztahy
- ☐ pracuje s třídou při zhoršeném klimatu nebo opakovaných konfliktech
- ☐ podporuje žáka v rozvoji sociálních dovedností a vhodných strategií chování

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- nabízí konzultace pro žáky a rodiče k řešení vzdělávacích a výchovných problémů
- zajišťuje výchovné komise
- ve spolupráci se školními specialisty pomáhá při řešení konfliktních situací ve škole žák-pedagog-rodič

Speciální pedagog

Diagnostika

- provádí speciálněpedagogickou a etopedickou diagnostiku při výchovných problémech

Intervence

- stanovuje intervenční přístup při výchovných problémech žáka v rámci školy i mimo ni

Školní psycholog

Diagnostika

- provádí diagnostiku při vzdělávacích a výchovných problémech žáků

Sociální pedagog

- koordinuje nebo zajišťuje facilitaci a participaci na pohovorech, vých. komisích, případových konferencích organizovaných orgány sociálně-právní ochrany dětí, případových setkáních a dalších setkáních s rodinou žáka

Intervence

- intervenuje v oblasti rizikového chování, výchovných obtíží, školní neúspěšnosti, špatných vztahů a neuspokojených potřeb žáků, při ohrožení rizikovými jevy a náročnými situacemi a jinými formami ohrožení zdravého vývoje žáka

Diagnostika

- realizuje sociálněpedagogickou diagnostiku žáků zejména s výchovnými, vzdělávacími, vztahovými nebo jinými osobními problémy souvisejícími především s rodinným prostředím žáka

Školní metodik prevence

- koordinuje poskytování poradenských a preventivních služeb žákům s SPCH školou a specializovanými školskými zařízeními
- připravuje podmínky pro integraci žáků se SPCH ve škole

Žáci nadaní

depistáž, diagnostika, nastavení PO, intervence

Vyhledávání a podpora nadaných žáků je důležitou součástí práce školy, protože umožňuje rozvíjet jejich potenciál v plné míře a předcházet stagnaci či ztrátě motivace. Pokud nadaný žák není včas rozpoznán a adekvátně podporován, může se nudit, dochází k podvýkonu nebo problémovému chování. Cílená pedagogická podpora naopak pomáhá žákům rozvíjet jejich silné stránky, učí je pracovat s výzvami a posiluje jejich vnitřní motivaci k učení. Zároveň přispívá k pozitivnímu klimatu ve třídě a umožňuje efektivnější využití vzdělávacího potenciálu každého žáka.

U žáků s OMJ je důležité zohlednit, že jejich skutečný vzdělávací potenciál může být v počátku hůře rozpoznatelný kvůli jazykové bariéře a adaptační zátěži. Správně nastavená podpora proto pomáhá odlišit jazykové omezení od skutečného nadání a umožňuje jeho rozvoj. Citlivý přístup zároveň předchází podvýkonu, frustraci a ztrátě motivace u těchto žáků.

Podpora nadaných žáků ze strany ŠPP

Identifikace a zachycení nadání

- [ ] spolupráce s učiteli při vytipování nadaných žáků podle projevů ve výuce
- [ ] pedagogická diagnostika (pozorování, rozhovory, analýza výkonu)
- [ ] orientační mapování oblastí nadání (např. matematické, jazykové, umělecké, logické)

Úprava výuky a vzdělávací nabídky

- [ ] doporučení obohacování učiva (rozšiřující a náročnější úkoly)
- [ ] zadávání projektových a badatelských činností
- [ ] diferenciace úloh podle úrovně obtížnosti
- [ ] umožnění rychlejšího postupu a individuálního tempa práce

Rozšíření a prohlubování učiva

- [ ] práce s otevřenými úlohami s více správnými řešeními
- [ ] nahrazování rutinních úkolů úlohami typu „proč to funguje“ nebo „najdi jiné řešení“
- [ ] zapojení do badatelského učení (hypotéza – ověření – závěr)

Individuální podpora žáka

- [ ] konzultace zaměřené na motivaci, cíle a rozvoj potenciálu
- [ ] podpora seberegulace a práce s perfekcionismem či nudou
- [ ] vedení žáka k plánování vlastního rozvoje

Rozvoj nadání mimo výuku

- [ ] doporučení soutěží, olympiád a tematických projektů
- [ ] pomoc se zapojením do kroužků, klubů a školních aktivit
- [ ] propojení s externími organizacemi (DDM, ZUŠ, centra nadání, odborné soutěže)

Metodická podpora učitelům

- [ ] doporučení konkrétních strategií práce s nadanými žáky ve třídě
- [ ] pomoc při tvorbě PLPP nebo IVP pro nadané žáky
- [ ] sdílení postupů napříč vyučovacími předměty

Spolupráce s rodiči a dalšími aktéry

- ☐ informování rodičů o možnostech rozvoje nadání
- ☐ společné hledání vhodných vzdělávacích a volnočasových aktivit
- ☐ koordinace podpory mezi školou a rodinou

Sociální a emoční podpora

- ☐ sledování začlenění žáka do kolektivu
- ☐ podpora sociálních dovedností a týmové spolupráce
- ☐ prevence frustrace, demotivace a sociální izolace

Psychosociální podpora

- ☐ práce s motivací a udržením zájmu o učení
- ☐ rozvoj vytrvalosti a schopnosti pracovat na náročných úkolech
- ☐ podpora sociálního začlenění a spolupráce s vrstevníky
- ☐ prevence perfekcionismu a frustrace

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění vlivu jazykové bariéry při identifikaci nadání
- ☐ rozlišování mezi jazykovým omezením a skutečným potenciálem žáka v jednotlivých oblastech
- ☐ využívání neverbálních a praktických projevů schopností při diagnostice nadání (s možností využití verbálního projevu v mateřském jazyce – za spolupráce tlumočníka, interkulturního pracovníka nebo dvojjazyčného asistenta pedagoga)
- ☐ podpora rozvoje nadání u žáků s nedostatečnou znalostí českého jazyka
- ☐ prevence podvýkonu a přehlédnutí nadání v důsledku adaptační zátěže
- ☐ spolupráce s rodinou při zjišťování silných stránek žáka a jeho dosavadních schopností z předchozího vzdělávání v jiné zemi či škole, případně již dříve nastavených nástrojů podpory nadání

Možné projevy chování u nadaných žáků ve škole

Důležitý je preventivní přístup, protože umožňuje předejít rozvoji nežádoucího chování žáka dříve, než se upevní. U nadaných žáků pomáhá udržet jejich motivaci, zájem o učení a pozitivní vztah ke škole. Zároveň snižuje riziko frustrace, nudy nebo konfliktů ve třídě a podporuje jejich plný rozvoj v bezpečném a podnětném prostředí.

Nuda a ztráta pozornosti

- rychlé odbíhání od úkolu při rutinních nebo opakujících se činnostech
- pasivita nebo „vypínání“ při nízké míře podnětů
- vyhledávání jiných aktivit během výuky

Narušování výuky

- komentování nebo doplňování výkladu učitele
- skákání do řeči, potřeba okamžitě sdílet nápady
- upozorňování na nepřesnosti nebo nelogičnosti v zadání

Zpochybňování a kritičnost

- zpochybňování smyslu úkolů nebo postupu výuky
- vysoká citlivost na logiku, pravidla a spravedlnost
- diskuze s učitelem místo plnění zadání

Emoční projevy

- frustrace při opakovaném neúspěchu nebo chybě
- perfekcionismus a přehnané nároky na vlastní výkon
- rychlá demotivace při nedostatečné výzvě

Sociální chování v kolektivu

- obtížné začleňování do vrstevnické skupiny
- dominantní nebo naopak uzavřené chování
- nerovnováha v komunikaci se spolužáky (poučování, izolace, sociální/komunikační nezralost)

Vyhledávání nadaných žáků (pro učitele)

Pozorování ve výuce

- ☐ Žák chápe nové učivo výrazně rychleji než ostatní.
- ☐ Klade hlubší, zvídavé dotazy nebo otázky „proč“.
- ☐ Hledá více než jedno řešení úlohy.
- ☐ Propojuje učivo s jinými předměty nebo zkušenostmi.
- ☐ Pracuje samostatně bez časté podpory.

Projev ve výkonu

- ☐ Má mimořádně kvalitní výstupy (i bez velké přípravy).
- ☐ Řeší úkoly originálním nebo netradičním způsobem.
- ☐ Dokáže vysvětlit látku ostatním spolužákům.
- ☐ Rychle zvládá nové typy úloh.

Práce a tempo

- ☐ Úkoly dokončuje výrazně dříve než ostatní.
- ☐ Vyhledává si další informace nad rámec zadání.
- ☐ Sám rozšiřuje zadání nebo jde do větší hloubky.
- ☐ Rutinní úkoly ho viditelně nebaví nebo rychle ztrácí pozornost.

Myšlení a chování

- ☐ Projevuje neobvykle bohatou slovní zásobu.
- ☐ Má výbornou paměť na fakta a souvislosti.
- ☐ Projevuje silný zájem o specifické téma.
- ☐ Velmi citlivě vnímá nespravedlnost nebo porušování pravidel.
- ☐ Rychle se začne nudit při opakování nebo drilu.

Skupinová práce

- ☐ Přirozeně přebírá roli „vedoucího“ nebo organizátora.
- ☐ Přichází s návrhy řešení v týmu.
- ☐ Pomáhá vysvětlovat učivo ostatním.
- ☐ Aktivně rozvíjí zadání nad rámec pokynu.

Doporučení k dalším krokům

- ☐ Učitel si žáka zaznamenal k dalšímu sledování.
- ☐ Proběhla konzultace se ŠPP / kariérovým nebo výchovným poradcem
- ☐ Zvážena další pedagogická diagnostika nebo podpora, případně konzultace s rodiči.

Poznámky

Tipy na rozdělení podpory nadaných žáků v rámci ŠPP

Koordinátor ŠPP (výchovný/kariérový poradce)

- ☐ nastavuje systém podpory nadaných žáků ve škole
- ☐ koordinuje spolupráci mezi členy ŠPP a pedagogy
- ☐ zajišťuje návaznost identifikace, podpory a vyhodnocování
- ☐ propojuje školu s externími aktivitami (soutěže, SŠ, organizace)

Školní psycholog

- ☐ podílí se na identifikaci nadání (pozorování, rozhovory, screening)
- ☐ sleduje motivaci, emoční a sociální stránku žáka
- ☐ poskytuje individuální konzultace žákům i rodičům
- ☐ řeší frustraci, nudu, perfekcionismus a vztahové potíže

Speciální pedagog

- ☐ navrhuje konkrétní pedagogická opatření ve výuce
- ☐ podporuje diferenciaci, obohacování a akceleraci učiva
- ☐ pomáhá s tvorbou PLPP/IVP pro nadané žáky
- ☐ metodicky podporuje učitele při práci ve třídě

Výchovný poradce

- ☐ sleduje školní úspěšnost a zapojení nadaných žáků
- ☐ spolupracuje s třídními učiteli a rodiči
- ☐ řeší vzdělávací dráhu žáka (např. víceletá gymnázia)
- ☐ propojuje podporu s celkovým fungováním žáka ve škole

Školní metodik prevence

- ☐ realizuje nebo zprostředkuje programy zaměřené na spolupráci, komunikaci a respekt ve třídě
- ☐ vede třídnické hodiny k tématům odlišností, silných stránek a vzájemného porozumění
- ☐ pracuje s konflikty ve třídě a podporuje jejich konstruktivní řešení ve skupině
- ☐ sleduje zapojení jednotlivých žáků do kolektivu a včas identifikuje rizika vyčleňování nebo napětí v třídním klimatu

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- koordinuje poskytování poradenských služeb a vzdělávacích opatření žákům nadaným

Školní psycholog

- provádí depistáž a diagnostiku nadaných dětí

Prevence

preventivní program školy, program poradenských služeb, preventivní aktivity

Prevence v rámci školního poradenského pracoviště představuje komplexní systém podpory zaměřený na předcházení rizikovému chování, školnímu neúspěchu a obtížím v oblasti sociálního a psychického fungování žáků. Jednotliví pracovníci ŠPP se podílejí na tvorbě a realizaci preventivních programů, poskytují podporu žákům, pedagogům i zákonným zástupcům a spolupracují při nastavování vhodných opatření. Důležitou součástí je také včasné zachycení obtíží, podpora bezpečného školního prostředí a vytváření podmínek pro úspěšné zapojení všech žáků do vzdělávání.

U žáků s OMJ je prevence důležitá zejména pro včasné zachycení jejich potřeb a případných obtíží, které mohou souviset s adaptací na nové prostředí, jazykovou bariérou, migrační zkušeností nebo náročnou životní situací. Pomáhá předcházet sociální izolaci, školnímu neúspěchu, nedorozuměním a problémům se začleněním do kolektivu. Včasná podpora umožňuje žákovi lépe se orientovat v novém prostředí, budovat vztahy a získat pocit bezpečí a přijetí.

Školní metodik prevence

Preventivní program školy

- ☐ tvorba, koordinace a aktualizace preventivního programu školy
- ☐ plánování preventivních aktivit podle potřeb školy a jednotlivých tříd
- ☐ sledování a vyhodnocování účinnosti realizovaných preventivních opatření
- ☐ spolupráce s pedagogy při nastavování preventivních postupů

Preventivní aktivity zaměřené na rizikové chování

- ☐ realizace preventivních programů proti šikaně a kyberšikaně
- ☐ programy zaměřené na bezpečné vztahy ve třídě a pozitivní klima školy
- ☐ prevence závislostí (návykové látky, digitální závislosti)
- ☐ prevence záškoláctví a podpora pravidelné školní docházky
- ☐ aktivity zaměřené na zvládání emocí, stresu a prevenci sebepoškozování
- ☐ prevence násilí, agresivity, vandalismu a rizikového chování
- ☐ programy podporující respekt, toleranci i prevenci rasismu a xenofobie
- ☐ besedy, workshopy a projektové dny s odborníky
- ☐ intervenční programy při problémech v třídních kolektivech

Předávání informací a spolupráce

- ☐ informování rodičů a pedagogů o realizovaných preventivních aktivitách
- ☐ spolupráce se školním poradenským pracovištěm a dalšími odbornými institucemi
- ☐ předávání doporučení k prevenci a řešení rizikových situací
- ☐ koordinace spolupráce školy, rodiny a návazných služeb při řešení obtíží žáků

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ prevence sociální izolace a vyloučení žáků s OMJ z kolektivu
- ☐ prevence záškoláctví
- ☐ aktivity podporující respekt ke kulturní rozmanitosti a prevenci xenofobie
- ☐ podpora bezpečného začlenění nově příchozích žáků do třídního kolektivu
- ☐ zohlednění jazykových a kulturních bariér při řešení rizikového chování
- ☐ zajištění jazykově dostupných informací s preventivní tematikou (např. o rizikovém chování, šikaně)

Speciální pedagog

Program poradenských služeb a preventivní program školy

- ☐ podíl na tvorbě a aktualizaci programu poskytování poradenských služeb ve škole
- ☐ spolupráce na nastavení systému podpory žáků v rámci ŠPP
- ☐ zapojení do tvorby a realizace programu primární prevence
- ☐ spolupráce s pedagogy při plánování podpůrných a preventivních opatření

Prevence školního neúspěchu

- ☐ vyhledávání žáků ohrožených školním neúspěchem a mapování příčin obtíží
- ☐ realizace preventivních a intervenčních programů zaměřených na podporu učení a školního fungování
- ☐ podpora žáků při rozvoji studijních návyků, motivace a samostatnosti
- ☐ práce s obtížemi v oblasti učení, adaptace a školního zapojení
- ☐ doporučení vhodných podpůrných postupů pedagogům

Prevence a řešení výchovných obtíží

- ☐ individuální práce se žáky při problémech v chování a sociálním fungování
- ☐ využívání speciálněpedagogických a etopedických přístupů při podpoře žáků
- ☐ nácvik seberegulace, komunikace, řešení konfliktů a zvládání náročných situací
- ☐ spolupráce s rodinou a pedagogy při nastavování jednotného postupu podpory

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění vlivu jazykové bariéry, adaptační zátěže a kulturních odlišností při posuzování obtíží žáka
- ☐ rozlišení školního neúspěchu způsobeného jazykovým znevýhodněním od jiných vzdělávacích obtíží
- ☐ podpora začlenění žáka s OMJ do školního prostředí a kolektivu
- ☐ doporučení vhodných postupů pedagogům při práci se žáky s OMJ

Školní psycholog

Program poradenských služeb a preventivní program školy

- ☐ podíl na tvorbě a aktualizaci programu poradenských služeb ve škole
- ☐ spolupráce na nastavování systému psychologické podpory žáků, pedagogů a rodičů
- ☐ zapojení do tvorby a realizace preventivního programu školy
- ☐ spolupráce při plánování preventivních aktivit zaměřených na duševní zdraví a vztahy ve škole

Prevence školního neúspěchu

- ☐ vyhledávání žáků ohrožených školním neúspěchem a mapování příčin obtíží
- ☐ individuální podpora žáků při potížích s učením, motivací nebo školním fungováním
- ☐ práce s psychickými faktory ovlivňujícími vzdělávání (stres, úzkost, nízké sebevědomí, ztráta motivace)
- ☐ podpora při rozvoji studijních návyků, seberegulace a zvládání školních nároků
- ☐ spolupráce s pedagogy při nastavování vhodných podpůrných postupů
- ☐ spolupráce s rodinou při hledání možností podpory žáka

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění vlivu migrační zkušenosti, adaptační zátěže a jazykové bariéry na školní fungování žáka
- ☐ podpora žáků při zvládání stresu, nejistoty nebo náročné situace – změny prostředí
- ☐ rozlišení psychických a adaptačních obtíží od problémů vyplývajících pouze z jazykového znevýhodnění
- ☐ podpora začlenění žáka do kolektivu a posilování pocitu bezpečí a sounáležitosti

Sociální pedagog

Program poradenských služeb a preventivní program školy

- ☐ podíl na tvorbě a aktualizaci programu poradenských služeb ve škole
- ☐ spolupráce na tvorbě a realizaci preventivního programu školy
- ☐ informování žáků, rodičů a pedagogů o možnostech podpory ve škole i mimo školu
- ☐ zprostředkování kontaktů na návazné služby a odborné organizace
- ☐ podpora spolupráce mezi školou, rodinou a dalšími institucemi

Preventivní aktivity – sociální a emoční dovednosti

- ☐ realizace aktivit zaměřených na rozvoj komunikace, spolupráce a řešení konfliktů
- ☐ podpora zdravých vztahů mezi žáky a pozitivního klimatu ve třídách
- ☐ programy zaměřené na zvládání emocí, stresu a náročných situací
- ☐ prevence rizikového chování a podpora bezpečného prostředí školy
- ☐ podpora smysluplného trávení volného času a zapojení žáků do školních aktivit
- ☐ aktivity podporující školní úspěšnost a motivaci ke vzdělávání

Osobnostní a sociální výchova

- ☐ rozvoj sociálních a komunikačních dovedností žáků
- ☐ podpora sebeuvědomění, odpovědnosti a samostatnosti
- ☐ posilování schopnosti spolupracovat, respektovat druhé a řešit problémy
- ☐ podpora adaptace žáků na školní prostředí a změny

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora začlenění žáků s OMJ do kolektivu a školního prostředí
- ☐ aktivity zaměřené na překonávání jazykových a kulturních bariér
- ☐ podpora vzájemného respektu, tolerance a prevence předsudků mezi žáky
- ☐ pomoc rodinám žáků s OMJ při orientaci v nabídce podpůrných služeb
- ☐ podpora komunikace mezi školou a rodinou s ohledem na kulturní a jazykové odlišnosti

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Školní metodik prevence

preventivní program školy

- realizuje a koordinuje tvorbu preventivního programu školy, provádí jeho kontrolu a evaluaci

preventivní aktivity (rizikové chování)

- realizuje a koordinuje nabídku aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů RCH

předávání informací

- předává informace a zprávy o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení

Speciální pedagog

program poradenských služeb a prev. program školy

- podílí se na vytváření programu poskytování pedagogicko-psychologických poradenských služeb ve škole, včetně programu primární prevence

prevence školního neúspěchu

- vytváří a realizuje preventivní intervenční programy v oblasti školního neúspěchu / výchovných problémů s uplatněním speciálně pedagogických / etopedických přístupů

Školní psycholog

program poradenských služeb a preventivní program školy

- podílí se na vytváření programu poradenských služeb ve škole, včetně preventivního programu školy

prevence školního neúspěchu

- podílí se na prevenci školního neúspěchu žáků, zejména nápravě a vedení

Rizikové chování, krizová intervence a podpora při náročných situacích

bezpečí, stabilita, intervence, odolnost, důvěra, pomoc, řešení

Rizikové chování je oblast, která může významně ovlivňovat školní úspěšnost žáka, jeho vztahy se spolužáky i celkové klima ve třídě. Úkolem školního poradenského pracoviště je včas rozpoznávat varovné signály, předcházet vzniku problémů a poskytovat žákům, rodinám i pedagogům potřebnou podporu. Důraz je kladen na prevenci, individuální přístup a spolupráci školy s rodinou i dalšími odbornými službami při řešení obtížných situací.

Při posuzování rizikového chování u žáků s OMJ je třeba zohlednit jejich životní situaci, adaptační proces, jazykovou bariéru, kulturní odlišnosti nebo případné náročné zkušenosti. Včasné zachycení obtíží pomáhá předcházet sociální izolaci, nedorozuměním, školnímu neúspěchu a podporuje bezpečné začlenění žáka do školního prostředí.

Školní metodik prevence

Vyhledávání a zachycování rizikového chování

- ☐ sledování varovných signálů u žáků a třídních kolektivů
- ☐ orientační mapování situace žáků ohrožených rizikovým chováním
- ☐ spolupráce s třídními učiteli při identifikaci změn v chování, docházce nebo vztazích
- ☐ sledování faktorů, které mohou zvyšovat riziko vzniku problémů ve škole
- ☐ vyhodnocování situace ve třídách a návrh preventivních kroků

Podpora žáků a péče o ně

- ☐ nastavování podpory pro žáky s rizikem nebo projevy rizikového chování
- ☐ individuální práce se žáky při řešení obtíží
- ☐ realizace nebo zajištění preventivních a intervenčních opatření
- ☐ spolupráce s odbornými pracovišti při zajištění další podpory žáka
- ☐ koordinace spolupráce mezi školou, žákem, rodinou a dalšími institucemi

Poradenství

- ☐ poskytování konzultací žákům a zákonným zástupcům
- ☐ pomoc při hledání vhodných řešení problémových situací
- ☐ předávání informací o možnostech odborné pomoci a návazných službách
- ☐ podpora pedagogů při řešení rizikového chování žáků

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ včasné zachycení obtíží spojených s adaptací, jazykovou bariérou nebo sociálním vyloučením
- ☐ rozlišení rizikového chování od projevů nejistoty, stresu či kulturních odlišností
- ☐ sledování rizika izolace žáka s OMJ mimo kolektiv a podpora jeho začlenění
- ☐ spolupráce s rodinou s ohledem na jazykové a kulturní specifikum situace žáka
- ☐ zajištění podpory při zapojení žáka do školního prostředí a vztahů se spolužáky

Krizová intervence a podpora při náročných situacích

Krizová intervence a podpora při náročných situacích reaguje na případy, jež mohou výrazně ovlivnit psychickou pohodu, bezpečí a fungování žáků, pedagogických pracovníků i zákonných zástupců. Cílem je poskytnout včasnou podporu, pomoci zvládnout náročnou situaci a podle potřeby zajistit návaznou odbornou pomoc. Důležitá je také spolupráce školy, rodiny a dalších služeb při hledání vhodného řešení a nastavení další podpory.

Žákům s OMJ a jejich rodinám pomáhá citlivý přístup lépe zvládnout náročné situace, získat pocit bezpečí a najít oporu v novém prostředí.

Poznámky

Školní psycholog

- ☐ poskytování okamžité psychologické podpory žákům, pedagogům a zákonným zástupcům v krizových situacích
- ☐ pomoc při zvládání náročných životních událostí, stresu, zátěže nebo výrazných emočních obtíží
- ☐ podpora při zpracování krizové situace a hledání možností dalšího řešení
- ☐ stabilizace žáka a pomoc při návratu k běžnému školnímu fungování
- ☐ spolupráce s rodinou a pedagogy při nastavování vhodné podpory
- ☐ doporučení a zprostředkování návazné odborné péče v případě potřeby

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění migrační zkušenosti, adaptační zátěže a možných traumatických prožitků
- ☐ podpora při zvládání nejistoty, změny prostředí a pocitu ztráty zázemí
- ☐ rozlišení krizové reakce od obtíží vyplývajících z jazykové bariéry nebo kulturních rozdílů
- ☐ podpora pocitu bezpečí, stability a důvěry v novém prostředí
- ☐ spolupráce s rodinou s ohledem na její specifickou životní situaci a potřeby žáka
- ☐ stabilizace žáka pomocí zásobníku aktivit nezávislých na jazyku (obrázkový krizový plán, dýchací cvičení atd.)

Poznámky

Sociální pedagog

- ☐ podpora žáků, pedagogů a zákonných zástupců při zvládání obtížných životních situací
- ☐ mapování sociální situace žáka a rodiny a hledání možností podpory
- ☐ spolupráce při řešení krizových situací ovlivňujících školní fungování žáka
- ☐ koordinace podpory mezi školou, rodinou a dalšími zapojenými službami
- ☐ pomoc při komunikaci s institucemi a zprostředkování návazné odborné pomoci
- ☐ podpora rodiny při řešení sociálních, vztahových nebo adaptačních obtíží

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění migrační zkušenosti, změny prostředí a možné psychické či sociální zátěže rodiny
- ☐ podpora při zvládání adaptačních obtíží spojených s příchodem do nové země a školy
- ☐ pomoc rodinám při orientaci v systému podpory a dostupných službách
- ☐ podpora komunikace mezi školou a rodinou s ohledem na jazykové a kulturní odlišnosti – za pomoci tlumočníka nebo interkulturního pracovníka
- ☐ zprostředkování tlumočení, interkulturní podpory nebo dalších návazných služeb podle potřeb rodiny

Poznámky

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Školní metodik prevence

- vyhledává a provádí orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování
- spolupracuje s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd
- participuje na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole
- vyhledává a nastavuje vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování
- zajišťuje péči o žáky s rizikem či projevy rizikového chování v odpovídajícím odborném pracovišti ve spolupráci s třídními učiteli
- poskytuje poradenské služby žákům s rizikem či projevy rizikového chování a jejich zákonným zástupcům

Školní psycholog

- nabízí krizovou intervenci a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce

Sociální pedagog

- spolupracuje při zpracování náročných životních situací, podporuje, participuje a koordinuje pomoc při zvládání krizových situací pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce

Třídní klima

vztahy, spolupráce, důvěra, prevence, intervence

Pozitivní třídní klima je jedním z klíčových předpokladů úspěšného vzdělávání i zdravého psychosociálního vývoje žáků. Třída, ve které se žáci cítí bezpečně, respektovaně a přijímaně, podporuje jejich motivaci k učení, aktivní zapojení do výuky, rozvoj sociálních dovedností i celkovou školní úspěšnost. Péče o třídní klima je dlouhodobý systematický proces, na kterém se podílejí třídní učitelé, členové školního poradenského pracoviště, vedení školy i ostatní pedagogové. Zahrnuje cílenou podporu vztahů mezi žáky a vytváření podmínek pro aktivní zapojení všech žáků do života třídy.

Důležitou součástí je prevence konfliktů a rizikového chování, nastavování hranic a pravidel a vytváření prostředí, ve kterém má každý žák možnost zažívat pocit bezpečí, sounáležitosti a úspěchu.

V případě žáků s OMJ je práce s třídním klimatem nedílnou součástí jejich podpory. Jazyková bariéra, odlišná kulturní zkušenost nebo zkušenost s migrací mohou ovlivňovat nejen vzdělávání, ale také navazování vztahů se spolužáky a pocit, že jsou ve škole přijímáni. Pokud škola věnuje pozornost tomu, jak třída nového žáka přijímá, podporuje spolupráci mezi spolužáky a vytváří příležitosti k vzájemnému poznávání, významně tím usnadňuje jeho adaptaci a začlenění do kolektivu. Dobře fungující třídní klima zároveň prospívá celé třídě – rozvíjí respekt k odlišnostem, empatii, schopnost spolupracovat v různorodé skupině a předchází vzniku předsudků, sociální izolace i dalších rizikových jevů. Péče o třídní klima proto není pouze podporou jednotlivého žáka s OMJ, ale důležitým předpokladem pro to, aby škola byla bezpečným a podnětným prostředím pro všechny žáky.

V kompetencích členů ŠPP připadá péče o třídní klima nejvíce školnímu psychologovi a sociálnímu pedagogovi. Některé jejich činnosti se ale překrývají a nebývá vždy zcela jasné, komu co náleží. Rozdělení rolí a kompetencí je možné vnímat takto:

Školní psycholog

řeší především „jaké vztahy ve třídě jsou a jak je zlepšit“

- Pracuje především s psychologickými procesy a vztahy uvnitř třídy. Zaměřuje se na diagnostiku třídního klimatu, skupinovou dynamiku, komunikaci, řešení konfliktů, podporu psychické pohody a intervenci při vztahových obtížích.
- **Sleduje, jak se žák s OMJ cítí ve třídě, mapuje jeho přijetí vrstevníky, pracuje se třídou při odmítání, předsudcích nebo konfliktech, podporuje psychickou pohodu a bezpečí žáka a pomáhá učitelům pracovat se skupinovou dynamikou po příchodu nového žáka.**

Sociální pedagog

řeší především „co udělat, aby se každý žák mohl stát plnohodnotnou součástí školního společenství“

- Zaměřuje se na sociální začleňování žáků a vytváření podmínek pro bezpečné prostředí školy. Propojuje školu, rodinu a komunitu, odstraňuje sociální bariéry a podporuje zapojení všech žáků do života školy.

.

- **Pomáhá žákovi s OMJ začlenit se do života školy i mimo výuku, podporuje komunikaci mezi školou a rodinou, zapojuje rodinu do školních a komunitních aktivit, pomáhá odstraňovat sociální a kulturní bariéry a organizuje adaptační a komunitní akce, buddy programy nebo multikulturní aktivity.**

Oba samozřejmě spolupracují s dalšími členy ŠPP, zejména se školním metodikem prevence.

Školní psycholog

Koordinace preventivní práce ve třídě a programů pro třídy

- ☐ plánování preventivních programů podle aktuálních potřeb tříd
- ☐ spolupráce s metodikem prevence a sociálním pedagogem
- ☐ konzultace s třídním učitelem ohledně témat třídnických hodin
- ☐ příprava cíle a obsahu preventivních aktivit
- ☐ zajišťování návaznosti preventivních programů během školního roku
- ☐ spolupráce s externími organizacemi zajišťujícími preventivní programy
- ☐ vyhodnocování přínosu realizovaných preventivních aktivit a navrhování dalšího postupu

Příprava a realizace intervenčních programů pro jednotlivé třídy

- ☐ vedení programů zaměřených na zlepšení vztahů mezi žáky
- ☐ realizace aktivit podporujících spolupráci a důvěru ve třídě
- ☐ práce se třídou po výskytu konfliktů, šikany nebo jiných krizových situací
- ☐ vedení řízené diskuze a reflexe třídních problémů
- ☐ pomoc při nastavování společných pravidel třídy
- ☐ sledování účinnosti intervence a podle potřeby návrh dalšího postupu

Zjišťování sociálního klimatu ve třídě

- ☐ realizace sociometrického šetření
- ☐ pozorování třídy během výuky i o přestávkách
- ☐ vedení individuálních nebo skupinových podpůrných rozhovorů se žáky
- ☐ mapování vztahů mezi spolužáky, postavení jednotlivých žáků v kolektivu a případných rizikových jevů
- ☐ vyhodnocování výsledků šetření a jejich představení třídnímu učiteli a vedení školy
- ☐ navrhování opatření ke zlepšení třídního klimatu

Školní psycholog

Realizace screeningu, anket a dotazníků ke klimatu školy

- ☐ příprava nebo výběr vhodného screeningového nástroje
- ☐ administrace dotazníkového šetření mezi žáky
- ☐ zpracování a interpretace výsledků
- ☐ identifikace rizikové oblasti (wellbeing, vztahy, pocit bezpečí, výskyt rizikového chování apod.)
- ☐ prezentace výsledků pedagogům a vedení školy
- ☐ navrhování preventivních nebo intervenčních opatření na základě zjištěných dat

Podpora spolupráce třídy a třídního učitele

- ☐ konzultace s třídním učitelem k aktuální situaci ve třídě
- ☐ návrh postupu pro práci s třídním kolektivem
- ☐ pomoc při plánování třídnické hodiny zaměřené na vztahy a klima
- ☐ účast na třídnických hodinách nebo společných aktivitách jako podpora třídního učitele
- ☐ poskytování zpětné vazby z pozorování práce se třídou
- ☐ průběžná konzultace účinnosti zvolených postupů a návrh jejich úpravy

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zaměření třídnických hodin například na témata respekt k odlišnostem, posílení spolupráce, důvěry a bezpečné komunikace mezi spolužáky
- ☐ zařazování aktivit rozvíjejících vzájemné poznávání, empatii a respekt ke kulturní a jazykové rozmanitosti (cílené zařazení i nejazykových aktivit)
- ☐ identifikace projevů sociální izolace, vyloučení nebo diskriminace
- ☐ práce se třídou při odmítání žáka, sociální izolace nebo předsudečného chování vůči žákům s OMJ
- ☐ vedení aktivit podporujících porozumění odlišným kulturním zkušenostem a životním příběhům žáků
- ☐ zjišťování míry přijetí nově příchozích žáků a jejich pocitu bezpečí ve třídě
- ☐ návrh strategií pro podporu začlenění žáka do třídního kolektivu

Sociální pedagog

Diagnostika sociálního prostředí školy a klimatu třídních kolektivů

- ☐ mapování sociálních vztahů mezi žáky a identifikace rizikových skupin nebo jednotlivců ohrožených sociálním vyloučením
- ☐ zjišťování faktorů ovlivňujících adaptaci nově příchozích žáků
- ☐ rozhovory se žáky, pedagogy a zákonnými zástupci zaměřené na sociální situaci žáka
- ☐ pozorování interakce mezi žáky během výuky, přestávek i mimoškolních aktivit
- ☐ identifikace bariér bránících zapojení žáků do života školy (jazykové, kulturní, sociální nebo ekonomické)
- ☐ sledování projevů sociální izolace, odmítání, diskriminace nebo předsudečného chování
- ☐ zjišťování potřeb tříd v oblasti vztahů, spolupráce a začleňování nových žáků
- ☐ vyhodnocování získaných informací a návrh opatření pro podporu sociálního začlenění
- ☐ předávání doporučení třídním učitelům, školnímu poradenskému pracovišti a vedení školy

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ mapování míry adaptace žáka na nové školní prostředí
- ☐ sledování postavení žáků s OMJ v třídním kolektivu a jejich zapojení do společných aktivit
- ☐ sledování, zda jazyková bariéra nevede k sociální izolaci nebo nedorozumění
- ☐ zjišťování potřeb rodiny souvisejících se začleněním dítěte do školy
- ☐ identifikace překážek v komunikaci mezi školou a rodinou

Sociální pedagog

Spolupráce na podpoře pozitivních vztahů ve škole a pozitivního klimatu školy

- ☐ příprava adaptačních aktivit pro nové žáky a jejich spolužáky
- ☐ organizace seznamovacích a komunitních aktivit podporujících vzájemné poznávání
- ☐ realizace programů zaměřených na rozvoj spolupráce, respektu a vzájemné pomoci mezi žáky
- ☐ podpora zapojování všech žáků do života školy bez ohledu na jejich sociální nebo kulturní zázemí
- ☐ spolupráce s třídními učiteli při řešení vztahových obtíží ve třídách
- ☐ pomoc při začleňování nových žáků do třídních kolektivů
- ☐ podpora fungování vrstevnické pomoci (buddy systém, patroni nových žáků)
- ☐ organizace aktivit podporujících spolupráci mezi třídami a školní komunitou
- ☐ spolupráce na prevenci sociálního vyloučení a rizikového chování
- ☐ spolupráce při řešení konfliktů mezi žáky
- ☐ zapojení rodičů do komunitních a školních akcí
- ☐ spolupráce s místní komunitou a externími organizacemi na podpoře bezpečného školního prostředí

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ příprava třídy na příchod nového žáka s OMJ
- ☐ organizace aktivit podporujících vzájemné poznávání různých kultur a jazyků
- ☐ podpora přirozených vrstevnických vztahů mezi žáky s OMJ a ostatními spolužáky
- ☐ pomoc překonávat komunikační bariéry mezi školou, žákem a rodinou
- ☐ podpora zapojení žáků s OMJ do mimoškolních aktivit, zájmových kroužků a školních akcí
- ☐ spolupráce s interkulturními pracovníky, tlumočníky a organizacemi podporujícími rodiny s OMJ
- ☐ organizace komunitních setkání a multikulturních akcí podporujících vzájemné porozumění
- ☐ podpora pedagogů při vytváření prostředí, ve kterém jsou jazyková a kulturní rozmanitost vnímány jako přirozená součást života školy

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Školní psycholog

- koordinuje preventivní práci ve třídě, programy pro třídy apod.
- připravuje a realizuje intervenční programy pro jednotlivé třídy
- provádí zjišťování sociálního klimatu ve třídě
- provádí screening, ankety, dotazníky ve škole
- nabízí podporu spolupráce třídy a třídního učitele

Sociální pedagog

- provádí diagnostiku sociálního prostředí školy a klimatu třídních kolektivů
- spolupracuje na podpoře budování pozitivních vztahů ve škole a pozitivního klimatu školy

Žáci z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami

koordinace, adaptace, mapování, provázení, vyhodnocování

Nástup žáka z odlišného kulturního prostředí nebo žáka s odlišnými životními podmínkami vyžaduje promyšlenou organizaci podpory a úzkou spolupráci všech zapojených pracovníků školy. Klíčovou roli v tomto procesu hraje školní poradenské pracoviště, které koordinuje nastavení podpory, poskytuje metodickou podporu pedagogům, spolupracuje se zákonnými zástupci i externími odborníky a podílí se na vytváření podmínek pro úspěšnou adaptaci, začlenění a vzdělávání žáka. Součástí této podpory je včasné zmapování vzdělávacích, jazykových, sociálních i adaptačních potřeb, identifikace možných bariér ve vzdělávání a nastavení vhodných podpůrných opatření. Stejně důležité je pravidelně sledovat průběh adaptace a vzdělávání žáka a podle jeho aktuálních potřeb podporu dále upravovat.

Výchovný poradce

1. Před nástupem žáka

Získání informací

- ☐ seznámení se s dokumentací žáka
- ☐ zjištění informací o předchozím vzdělávání
- ☐ zmapování jazykové situace žáka (mateřský jazyk, další jazyky, úroveň češtiny)
- ☐ zjištění, zda žák již navštěvoval školu v ČR a případně jak dlouho
- ☐ identifikace případných vzdělávacích, sociálních nebo adaptačních potřeb

Mapování životních podmínek

- ☐ zjištění, zda životní situace žáka nevyžaduje zvýšenou podporu školy (např. nucená migrace, azylové řízení, odloučení od části rodiny, nestabilní bydlení)
- ☐ zmapování faktorů, které mohou ovlivňovat školní docházku a vzdělávání (doprava, materiální podmínky, přístup k pomůckám, digitálním technologiím)
- ☐ ověření, zda rodina zná možnosti podpory poskytované školou a dalšími institucemi

Koordinace podpory ve škole

- ☐ zařazení žáka do ročníku odpovídajícího věku, maximálně o ročník níže
- ☐ informování a konzultace s vedením školy
- ☐ seznámení školního poradenského pracoviště se situací a konzultace
- ☐ návrh postupu podpory žáka s třídním učitelem
- ☐ informování vyučujících o příchodu žáka a jeho vzdělávacích potřebách
- ☐ doporučení na využití tlumočníka nebo interkulturního pracovníka při komunikaci s rodinou

Výchovný poradce

2. První týdny po nástupu

Nastavení podpory

- ☐ konzultace adaptačního procesu žáka s třídním učitelem
- ☐ koordinace postupů s koordinátorem OMJ (pokud ve škole působí) při plánování, realizaci a vyhodnocování jazykové podpory
- ☐ konzultace podpory žáka s asistentem pedagoga (je-li ve třídě)
- ☐ doporučení úprav výuky a hodnocení s ohledem na jazykovou úroveň žáka
- ☐ posouzení potřeby zpracování PLPP
- ☐ posouzení potřeby dalších podpůrných opatření
- ☐ doporučení zařazení žáka do výuky češtiny jako druhého jazyka (ČDJ), případně její nastavení (platí i pro žáky, kteří jsou v češtině pokročilejší, ale stále potřebují podporu)
- ☐ vyhodnocení, zda žák potřebuje kromě jazykové podpory také podporu sociální, adaptační nebo psychologickou
- ☐ koordinace zapojení dalších členů ŠPP podle potřeb žáka
- ☐ předání informací rodině o možnostech finanční nebo materiální podpory školy (učební pomůcky, školní akce, obědy, družina apod.), pokud je to relevantní

Spolupráce s rodinou

- ☐ seznámení rodičů s možnostmi podpory ve škole
- ☐ domluvení způsobu pravidelné komunikace
- ☐ poskytnutí informací o možnostech jazykové podpory, doučování a volnočasových aktivit

Spolupráce s odborníky

- ☐ konzultace situace s ostatními členy ŠPP
- ☐ podle potřeby doporučení spolupráce s PPP, SPC apod.
- ☐ zprostředkování kontaktů na organizace podporující rodiny s migrační zkušeností

TIP pro podporu žáků s OMJ

Ověřte, zda jsou obtíže žáka způsobeny především jazykovou bariérou, nebo zda mohou souviset se speciálními vzdělávacími potřebami. Před doporučením vyšetření v PPP zohledněte délku pobytu v ČR, úroveň češtiny a dosavadní vzdělávací zkušenosti.

Výchovný poradce

3. Průběžná podpora během školního roku

Koordinace podpory

- ☐ pravidelné konzultace situace s třídním učitelem
- ☐ sledování průběhu adaptace žáka
- ☐ průběžné monitorování vzdělávacího a jazykového pokroku žáka a zajišťování sdílení informací mezi vyučujícími a asistenty pedagoga
- ☐ spolupráce s učitelem ČDJ při vyhodnocování jazykového rozvoje žáků (pokud ve škole působí) koordinace
- ☐ spolupráce pedagogů zapojených do podpory a členů ŠPP (v případě, že žák dojíždí na výuku češtiny jako druhého jazyka do školy k tomu určené, je nutná koordinace ještě s touto školou – učitelem ČDJ, koordinátorem této výuky na škole, příp. ŠPP)
- ☐ vyhodnocování účinnosti podpůrných opatření

Metodická podpora pedagogů

- ☐ poskytování konzultace k práci se žákem
- ☐ doporučení vhodné strategie hodnocení
- ☐ doporučení vhodných metod rozvoje češtiny napříč předměty
- ☐ podpora pedagogů při řešení obtíží souvisejících s jazykovou nebo kulturní odlišností

Monitoring

- ☐ sledování, zda životní podmínky žáka negativně neovlivňují jeho vzdělávání, školní docházku nebo začlenění do kolektivu
- ☐ s třídním učitelem průběžné konzultace případné změny v rodinné nebo sociální situaci, které mohou vyžadovat úpravu podpory
- ☐ podle potřeby zprostředkování spolupráce s externími odbornými službami (OSPOD, sociální služby, neziskové organizace, komunitní centra)

Výchovný poradce

Spolupráce s rodinou a institucemi

- ☐ udržování pravidelné komunikace se zákonnými zástupci
- ☐ koordinace spolupráce s PPP, SPC nebo dalšími odbornými pracovišti
- ☐ průběžné informování rodičů o možnostech další podpory

4. Při významných změnách

- ☐ vyhodnocování potřeb úpravy podpůrných opatření
- ☐ koordinace přechodu žáka na jiný stupeň školy nebo do jiné školy
- ☐ předání důležitých informací navazujícím pedagogům nebo škole
- ☐ vyhodnocování průběhu podpory a doporučení dalšího postupu

Poznámky

Sociální pedagog

1. Před nástupem žáka

Mapování potřeb

- ☐ seznámení se s dostupnými informacemi o žákovi a jeho rodinném zázemí
- ☐ zmapování sociálních, kulturních a životních podmínek, které mohou ovlivňovat vzdělávání žáka
- ☐ identifikace možných bariér pro zapojení žáka do vzdělávání (jazykové, sociální, ekonomické, kulturní, adaptační)
- ☐ vyhodnocení potřeb podpory ze strany ŠPP nebo dalších odborníků

Spolupráce se školou

- ☐ sdílení zjištěných informací se členy ŠPP v rozsahu nezbytném pro nastavení podpory
- ☐ podílení se na plánování podpory žáka společně s třídním učitelem, asistentem pedagoga a dalšími pedagogy
- ☐ návrhy opatření usnadňující adaptaci a začlenění žáka do školního prostředí

Sociální pedagog

2. První týdny po nástupu

Adaptace a začlenění

- ☐ podpora žáka při orientaci v novém školním prostředí
- ☐ sledování průběhu adaptace a identifikace případných obtíží
- ☐ podpora navazování vztahů mezi žákem a spolužáky
- ☐ poskytování individuální podpory při řešení adaptačních nebo sociálních obtíží

Spolupráce s rodinou

- ☐ navázání důvěryhodné spolupráce se zákonnými zástupci
- ☐ zjišťování potřeb a očekávání rodiny související se vzděláváním dítěte
- ☐ podpora rodičů v orientaci ve školním prostředí a vzdělávacím systému
- ☐ zprostředkování komunikace mezi školou a rodinou podle potřeby

Propojování služeb

- ☐ doporučení nebo zprostředkování kontaktů na vhodné podpůrné služby (neziskové organizace, komunitní centra, sociální služby, interkulturní pracovníky)
- ☐ koordinace spolupráce školy s externími organizacemi zapojenými do podpory žáka a jeho rodiny (doučování, nízkoprahové organizace, volnočasové organizace)

Sociální pedagog

3. Průběžná podpora během školního roku

Monitoring a evaluace

- ☐ průběžné sledování vzdělávací, sociální a adaptační situace žáka
- ☐ vyhodnocování účinnosti poskytované podpory
- ☐ podílení se na úpravách nastavených podpůrných opatření podle aktuálních potřeb žáka

Podpora školy

- ☐ poskytování konzultace pedagogům k práci se žáky
- ☐ podpora vytváření bezpečného a respektujícího školního prostředí
- ☐ podílení se na preventivních a adaptačních aktivitách podporujících začlenění všech žáků

Spolupráce s rodinou a institucemi

- ☐ udržování pravidelné komunikace se zákonnými zástupci
- ☐ koordinace spolupráce s externími odborníky a institucemi podle potřeb žáka
- ☐ podpora rodiny při využívání dostupných podpůrných služeb

Evaluace

- ☐ průběžné vyhodnocování dopadů realizovaných opatření na adaptaci, školní docházku a vzdělávání žáka
- ☐ podílení se na návrhu dalších kroků vedoucích k podpoře školní úspěšnosti a sociálního začlenění

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- podílí se na podpoře vzdělávání žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami

Sociální pedagog

- připravuje, realizuje a provádí evaluaci činností směřujících k identifikaci žáků s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek žáka

Multikulturní prostředí

rozmanitost, respekt, prevence, bezpečí, přijetí, tolerance

Současné školy jsou stále častěji místem, kde se setkávají žáci s různým jazykovým, kulturním i sociálním zázemím. Vytváření bezpečného a respektujícího školního prostředí je proto důležitou součástí práce školy i školního poradenského pracoviště. Cílem není pouze podpora úspěšného začlenění žáků s OMJ, ale také rozvoj vzájemného respektu, otevřené komunikace a pozitivních vztahů mezi všemi členy školní komunity. Systematická práce s tématy kulturní a jazykové rozmanitosti zároveň přispívá k prevenci předsudků, stereotypů, diskriminace a dalších projevů intolerance a podporuje vytváření prostředí, ve kterém se každý může cítit bezpečně, přijímán a respektován.

Školní metodik prevence

Koordinace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu

- ☐ zařazení témat souvisejících s kulturní a jazykovou rozmanitostí do preventivního programu školy
- ☐ příprava nebo koordinace preventivních programů zaměřených na respekt k odlišnosti, toleranci a lidská práva
- ☐ doporučení pedagogům ohledně zařazení vhodných preventivních aktivit a metodických materiálů k práci s tématy migrace, stereotypů a předsudků
- ☐ spolupráce s třídními učiteli při plánování třídnických hodin zaměřených na respekt a bezpečné vztahy
- ☐ organizace besed, workshopů nebo projektových dnů zaměřených na interkulturní porozumění
- ☐ spolupráce s externími organizacemi realizujícími programy primární prevence v oblasti multikulturního soužití
- ☐ vyhodnocování preventivních aktivit a jejich přínosu pro školní klima

Podpora začleňování žáků s OMJ pomocí aktivit primární prevence

- ☐ připrava nebo koordinace preventivních programů zaměřených na respekt k rozmanitosti, prevenci předsudků a bezpečné vztahy mezi žáky
- ☐ spolupráce s třídním učitelem při přípravě třídy na příchod nového žáka s OMJ
- ☐ doporučení preventivních aktivit podporujících přijetí nového spolužáka a bezpečné vztahy ve třídě
- ☐ sledování rizikových projevů spojených se začleňováním žáků s OMJ (odmítání žáka, posměch, vylučování z kolektivu)
- ☐ spoluúčast na nastavování preventivních opatření při výskytu předsudečného chování
- ☐ spolupráce se školním psychologem, sociálním pedagogem a třídním učitelem při řešení vztahových obtíží ve třídě
- ☐ podpora při zapojování žáků s OMJ do preventivních a celoškolních aktivit

Prevence rasismu, xenofobie a dalších projevů intolerance

- ☐ monitorování výskytu rasistických, xenofobních nebo jiných předsudečných projevů mezi žáky
- ☐ vedení rozhovorů se žáky při výskytu diskriminačního nebo nenávistného chování
- ☐ koordinace preventivních postupů školy při řešení předsudečného chování, násilí a diskriminace
- ☐ metodická podpora pedagogům při řešení incidentů souvisejících s odlišností žáků
- ☐ spolupráce s rodiči při řešení závažnějších případů
- ☐ zajištění spolupráce s externími odborníky nebo organizacemi

Školní psycholog

Podílí se na vytváření bezpečného, respektujícího a tolerantního multikulturního prostředí ve škole

- ☐ metodická podpora pedagogům při práci s kulturně a jazykově různorodými třídami
- ☐ konzultace s pedagogy nad postupy podporujícími bezpečné a respektující klima ve třídě
- ☐ příprava a realizace programů zaměřených na rozvoj empatie, respektu a vzájemného porozumění
- ☐ realizace aktivit podporujících pozitivní vztahy mezi žáky z různých kulturních a jazykových prostředí
- ☐ podpora rozvoje sociálních a komunikačních dovedností žáků v různorodých kolektivech
- ☐ podíl na prevenci stereotypů, předsudků a diskriminačního chování
- ☐ podpora třídám při začleňování nových žáků s OMJ
- ☐ konzultace s učiteli nad psychologickými aspekty adaptace žáků s migrační zkušeností
- ☐ spolupráce při řešení vztahových obtíží souvisejících s kulturní nebo jazykovou odlišností
- ☐ podíl na vytváření bezpečného prostředí podporujícího wellbeing všech žáků
- ☐ spolupráce s ostatními členy ŠPP při nastavování podpory bezpečného školního prostředí

Speciální pedagog

Pomoc při nastavování speciálněpedagogické podpory žáků s OMJ a speciálními vzdělávacími potřebami

- ☐ doporučení postupů podporujících rovný přístup ke vzdělávání žáků s různým jazykovým a kulturním zázemím
- ☐ upozornění na riziko záměny jazykové bariéry za speciální vzdělávací potřeby
- ☐ spolupráce při nastavování podpory respektující jazykové a kulturní odlišnosti žáka
- ☐ spolupráce na vytváření podmínek pro úspěšné vzdělávání žáků s OMJ a současně se speciálními vzdělávacími potřebami

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Školní metodik prevence

- koordinuje a realizuje aktivity zaměřené na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti

Speciální pedagog

- navrhuje speciálněpedagogické přístupy při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí

Školní psycholog

- participuje na podpoře tolerantního a multikulturního prostředí ve škole

Žáci se SVP a speciálněpedagogická péče

depistáž, diagnostika, nastavení podpory, intervence

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) potřebují pro úspěšné vzdělávání nastavení podpory, která zohledňuje jejich individuální potřeby ve vzdělávání. Úkolem školy je tyto potřeby včas rozpoznávat, vytvářet vhodné podmínky pro vzdělávání a průběžně vyhodnocovat účinnost poskytované podpory. Významnou roli v tomto procesu má školní poradenské pracoviště, které koordinuje poradenské služby, spolupracuje s pedagogy, žáky, zákonnými zástupci i dalšími odborníky a podílí se na nastavování, realizaci a vyhodnocování podpůrných opatření. Cílem podpory je umožnit žákům se SVP co největší zapojení do vzdělávání a rozvoj jejich potenciálu.

Specifickou oblast podpory představují žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ), u kterých je potřeba zohlednit nejen jazykovou a kulturní odlišnost, ale také případné speciální vzdělávací potřeby. Důležité je správně rozlišit, zda obtíže žáka souvisejí s nedostatečnou znalostí češtiny, nebo vyžadují další odbornou podporu.

Výchovný poradce

Koordinace poskytování poradenských služeb a vzdělávacích opatření žákům se SVP

- ☐ koordinace poskytování podpůrných opatření ve škole
- ☐ koordinace spolupráce mezi pedagogy, ŠPP a školským poradenským zařízením
- ☐ propojení podpory poskytované jednotlivými pracovníky školy
- ☐ předávání informací o doporučených podpůrných opatřeních pedagogům
- ☐ konzultace s pedagogy při nastavování podpory žáka
- ☐ konzultace s asistenty pedagoga
- ☐ spolupráce se zákonnými zástupci při plánování podpory
- ☐ koordinace spolupráce s externími odborníky

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ koordinace podpory žáků s OMJ mezi vyučujícími, ŠPP a dalšími odborníky
- ☐ propojování jazykové podpory s ostatními podpůrnými opatřeními
- ☐ koordinace spolupráce s tlumočníkem nebo interkulturním pracovníkem

Podíl na přípravě podmínek pro vzdělávání žáků se SVP ve škole

- ☐ mapování vzdělávacích potřeb žáka
- ☐ posouzení podmínek pro vzdělávání žáka ve škole
- ☐ doporučení úprav organizace vzdělávání
- ☐ doporučení úprav výuky, hodnocení a školního prostředí
- ☐ spolupráce při nastavování individuální podpory
- ☐ metodická podpora pedagogických pracovníků

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění jazykové úrovně žáka při plánování podpory
- ☐ doporučení organizace výuky češtiny jako druhého jazyka
- ☐ podpora nastavení adaptačních opatření pro nově příchozí žáky

Výchovný poradce

Zajišťování podpůrných opatření vyplývajících z doporučení ŠPZ

- ☐ seznámení pedagogů s doporučeními školského poradenského zařízení
- ☐ koordinace zavádění doporučených podpůrných opatření
- ☐ kontrola realizace doporučených opatření ve výuce
- ☐ zajištění spolupráce jednotlivých pedagogů při poskytování podpory
- ☐ koordinace spolupráce asistenta pedagoga s vyučujícími
- ☐ spolupráce se zákonnými zástupci při realizaci podpůrných opatření
- ☐ vedení dokumentace související s podpůrnými opatřeními

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ ověřování, zda jsou podpůrná opatření přiměřená jazykovým možnostem žáka
- ☐ koordinace podpory při přechodu od jazykové podpory ke standardním vzdělávacím požadavkům
- ☐ vysvětlení nastavení podpůrných opatření u žáka s OMJ jeho rodičům s ohledem na odlišné kulturní zkušenosti (práce s obavami ze stigmatizace)

Spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci PLPP

- ☐ zjišťování vzdělávacích potřeb žáka
- ☐ spolupráce při zpracování PLPP
- ☐ metodická podpora pedagogů při tvorbě PLPP
- ☐ kontrola souladu PLPP s potřebami žáka
- ☐ evidence PLPP
- ☐ průběžná aktualizace PLPP
- ☐ koordinace vyhodnocování PLPP

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění jazykové úrovně při stanovování cílů PLPP
- ☐ nastavení podpory rozvoje akademického jazyka napříč předměty

Výchovný poradce

Sledování a vyhodnocování účinnosti podpůrných opatření

- ☐ sledování vzdělávacího pokroku žáka
- ☐ sledování naplňování stanovených cílů podpory
- ☐ vyhodnocování účinnosti podpůrných opatření
- ☐ konzultace s pedagogy a asistenty pedagoga o průběhu podpory
- ☐ spolupráce se zákonnými zástupci při hodnocení pokroku žáka
- ☐ doporučení úprav podpůrných opatření podle aktuálních potřeb žáka
- ☐ koordinace dalšího postupu školy

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ rozlišování mezi obtížemi způsobenými jazykovou bariérou a speciálními vzdělávacími potřebami
- ☐ sledování pokroku v osvojování češtiny ve vztahu ke školní úspěšnosti

Intervenční činnost pro žáky se SVP

- ☐ individuální konzultace se žáky
- ☐ podpora při zvládání školních obtíží
- ☐ podpora rozvoje učebních strategií a studijních návyků
- ☐ podpora adaptace na školní prostředí
- ☐ podpora při řešení vzdělávacích a výchovných obtíží
- ☐ zprostředkování odborné pomoci podle potřeb žáka
- ☐ podpora spolupráce mezi žákem, rodinou a školou

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora orientace nově příchozích žáků ve vzdělávacím systému a podpůrných procesech v ČR
- ☐ podpora při plánování vzdělávací dráhy žáků

Speciální pedagog

Koordinace speciálněpedagogických poradenských služeb ve škole

- ☐ koordinace poskytování speciálněpedagogických služeb
- ☐ koordinace spolupráce mezi pedagogy, ŠPP a školským poradenským zařízením
- ☐ metodická podpora pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků se SVP
- ☐ konzultace s pedagogy při nastavování podpory žáků
- ☐ spolupráce se zákonnými zástupci při plánování speciálněpedagogické péče
- ☐ koordinace spolupráce s externími odborníky
- ☐ vedení dokumentace související se speciálněpedagogickou péčí

Vyhledávání žáků s rizikem vzniku SVP a jejich zařazování do preventivních nebo intervenčních programů

- ☐ vyhledávání žáků s rizikem rozvoje speciálních vzdělávacích potřeb
- ☐ mapování vzdělávacích obtíží a rizikových faktorů
- ☐ sledování vývoje školních dovedností
- ☐ konzultace s pedagogy a asistenty pedagoga o vzdělávacích obtížích žáků
- ☐ zjišťování potřeby preventivní nebo intervenční podpory
- ☐ doporučení vhodných stimulačních a intervenčních programů
- ☐ nastavení odpovídající speciálněpedagogické podpory

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ rozlišování mezi projevy jazykové bariéry a rizikem speciálních vzdělávacích potřeb
- ☐ sledování vývoje školních dovedností s ohledem na délku pobytu v českém vzdělávacím systému

Speciální pedagog

Vyhledávání žáků se SVP, speciálněpedagogická diagnostika a zařazování do péče

- ☐ identifikace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- ☐ speciálněpedagogická diagnostika vzdělávacích obtíží
- ☐ analýza výsledků diagnostiky
- ☐ vyhodnocování speciálních vzdělávacích potřeb
- ☐ doporučení vhodných forem speciálněpedagogické péče
- ☐ zařazení žáků do speciálněpedagogické intervence
- ☐ spolupráce se školským poradenským zařízením při diagnostice a nastavování podpory

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ zohlednění jazykového a kulturního kontextu při interpretaci diagnostických zjištění
- ☐ využívání diagnostických postupů přiměřených jazykové úrovni žáků

Speciálněpedagogická diagnostika pro navazující intervence

- ☐ diagnostika předpokladů pro rozvoj čtení, psaní a počítání
- ☐ diagnostika úrovně čtenářské, písemné a matematické gramotnosti
- ☐ mapování oslabených i silných stránek žáka
- ☐ zjišťování příčin vzdělávacích obtíží
- ☐ analýza a vyhodnocování výsledků diagnostiky
- ☐ formulace doporučení pro pedagogickou práci a speciálněpedagogickou intervenci

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ posouzení vlivu úrovně češtiny na výsledky diagnostiky
- ☐ rozlišení mezi jazykovým deficitem a poruchami učení

Speciální pedagog

Spolupráce při tvorbě IVP a PLPP

- ☐ spolupráce s pedagogy při zpracování IVP a PLPP
- ☐ formulace speciálněpedagogických doporučení
- ☐ metodická podpora pedagogů při nastavování podpůrných opatření
- ☐ konzultace se zákonnými zástupci
- ☐ zapojení žáka do plánování podpory přiměřeně jeho věku
- ☐ spolupráce s členy podpůrného týmu ve škole (ŠPP) i mimo školu
- ☐ průběžná aktualizace doporučení podle vývoje potřeb žáka

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ doporučení speciálněpedagogických postupů vhodných pro žáky s OMJ a SVP
- ☐ nastavení podpory s ohledem na souběh jazykové bariéry a speciálních vzdělávacích potřeb

Návrh a realizace úprav školního prostředí a podmínek

- ☐ posouzení potřebných úprav školního prostředí
- ☐ doporučení kompenzačních a speciálních pomůcek
- ☐ výběr vhodných didaktických materiálů a nástrojů
- ☐ doporučení úprav organizace výuky
- ☐ doporučení úprav metod, forem práce a hodnocení
- ☐ podpora využívání speciálních pomůcek ve výuce
- ☐ vyhodnocování účinnosti navržených úprav

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ doporučení vizuálních a jazykově dostupných podpůrných materiálů
- ☐ výběr pomůcek podporujících porozumění výuce

Speciální pedagog

Poskytování intervenční podpory při realizaci PLPP

- ☐ konzultace s pedagogy a asistenty pedagoga při realizaci PLPP
- ☐ metodická podpora při naplňování stanovených opatření
- ☐ sledování průběhu poskytované podpory
- ☐ vyhodnocování účinnosti realizovaných opatření
- ☐ doporučení úprav PLPP podle aktuálních potřeb žáka
- ☐ spolupráce se zákonnými zástupci při realizaci podpory

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ doporučení reedukačních postupů zohledňujících úroveň češtiny
- ☐ spolupráce při nastavování podpory u žáků se souběhem OMJ a SVP
- ☐ práce s tlumočníky, interkulturními pracovníky a překlady

Individuální speciálněpedagogická péče

- ☐ realizace reedukačních činností
- ☐ realizace kompenzačních činností
- ☐ realizace stimulačních činností
- ☐ rozvoj oslabených funkcí důležitých pro školní úspěšnost
- ☐ podpora rozvoje dílčích funkcí potřebných pro čtení, psaní a počítání
- ☐ podpora rozvoje učebních strategií
- ☐ průběžné vyhodnocování pokroku žáka

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ rozvoj jazykových dovedností podporujících osvojování školních znalostí
- ☐ využívání multisenzorických metod a vizuální podpory při práci se žáky

Speciální pedagog

Nastavení a realizace intervenčních činností

- ☐ stanovení cílů speciálněpedagogické intervence
- ☐ nastavení rozsahu podpory
- ☐ stanovení frekvence a délky intervencí
- ☐ plánování průběhu intervenčních činností
- ☐ průběžné vyhodnocování efektivity intervence
- ☐ úprava intervenčního plánu podle aktuálních potřeb žáka
- ☐ dokumentace průběhu a výsledků speciálněpedagogické péče

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ průběžné přizpůsobování intervence rozvoji českého jazyka u žáka
- ☐ zohlednění tempa osvojování češtiny při plánování speciálněpedagogické podpory

Poznámky

Školní psycholog

Depistáž specifických poruch učení ve škole

- ☐ vyhledávání žáků s rizikem specifických poruch učení
- ☐ mapování vzdělávacích a psychických obtíží žáků
- ☐ sledování školní úspěšnosti a adaptace
- ☐ konzultace s pedagogy o projevech vzdělávacích obtíží
- ☐ orientační psychologická diagnostika
- ☐ analýza rizikových faktorů ovlivňujících vzdělávání
- ☐ doporučení dalšího odborného postupu

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ rozlišování mezi projevy jazykové bariéry, adaptačních obtíží a možnými speciálními vzdělávacími potřebami
- ☐ zohlednění kulturního a jazykového kontextu při interpretaci psychologických zjištění
- ☐ sledování dopadu migrace, změny prostředí nebo traumatu na školní fungování žáka

Péče o žáky s podpůrnými opatřeními 1. stupně (PLPP)

- ☐ mapování psychických a psychosociálních potřeb žáka
- ☐ individuální konzultace se žákem
- ☐ podpora při zvládání školních obtíží
- ☐ podpora rozvoje adaptačních a sociálních dovedností
- ☐ spolupráce při zpracování PLPP
- ☐ metodická podpora pedagogů při nastavování podpůrných opatření
- ☐ konzultace se zákonnými zástupci
- ☐ průběžné vyhodnocování účinnosti podpory

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora nově příchozích žáků při adaptaci na školní prostředí
- ☐ podpora zvládání stresu spojeného s jazykovou bariérou a změnou prostředí
- ☐ zohlednění kulturních odlišností při plánování podpory
- ☐ specifická spolupráce se zákonnými zástupci s OMJ vzhledem k jiným kulturním zkušenostem (obavám ze stigmatizace)
- ☐ práce s tlumočníky, interkulturními pracovníky a překlady

Školní psycholog

Péče o žáky s podpůrnými opatřeními 2.–5. stupně (IVP)

- ☐ individuální psychologická podpora žáků se SVP
- ☐ spolupráce při zpracování IVP
- ☐ formulace psychologických doporučení pro vzdělávání
- ☐ konzultace s pedagogy při realizaci podpůrných opatření
- ☐ spolupráce se zákonnými zástupci
- ☐ spolupráce se školským poradenským zařízením
- ☐ průběžné sledování psychické pohody a školní adaptace žáka
- ☐ vyhodnocování účinnosti nastavených podpůrných opatření

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ podpora žáků se souběhem speciálních vzdělávacích potřeb a odlišného mateřského jazyka
- ☐ doporučení podpůrných strategií zohledňujících jazykovou a kulturní odlišnost žáka
- ☐ podpora psychické odolnosti a zvládání náročných životních změn souvisejících s migrací
- ☐ specifická spolupráce se zákonnými zástupci s OMJ vzhledem k jiným kulturním zkušenostem (obavám ze stigmatizace)
- ☐ práce s tlumočníky, interkulturními pracovníky a překlady

Metodická podpora při práci se žáky se SVP

- ☐ metodická podpora pedagogických pracovníků
- ☐ konzultace k práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- ☐ doporučení psychologických postupů podporujících učení a školní adaptaci
- ☐ doporučení vhodných komunikačních strategií
- ☐ podpora pedagogů při řešení náročných situací ve třídě
- ☐ spolupráce při vytváření bezpečného a podporujícího školního prostředí
- ☐ spolupráce při nastavování preventivních opatření

TIP pro podporu žáků s OMJ

- ☐ metodická podpora pedagogů při práci se žáky s OMJ v období adaptace
- ☐ doporučení postupů podporujících psychickou pohodu a pocit bezpečí žáků z odlišného kulturního prostředí
- ☐ konzultace k práci s kulturně podmíněnými odlišnostmi v komunikaci, chování a prožívání
- ☐ podpora pedagogů při rozlišování mezi adaptačními obtížemi, jazykovou bariérou, psychickými obtížemi žáka a dalšími speciálními vzdělávacími potřebami

Výběr ze souvisejících kompetencí členů ŠPP

Výchovný poradce

- koordinuje poskytování poradenských služeb a vzdělávacích opatření žákům se SVP
- podílí se na přípravě podmínek pro vzdělávání žáků se SVP ve škole
- zajišťuje podpůrná opatření pro žáky se SVP vyplývající z doporučení ŠPZ
- spolupracuje na přípravě, kontrole a evidenci PLPP pro žáky s potřebou PO v 1. stupni
- sleduje a vyhodnocuje účinnosti zvolených podpůrných opatření
- provádí intervenční činnost pro žáky se SVP

Speciální pedagog

- koordinuje speciálněpedagogické poradenské služby na škole
- vyhledává žáky s rizikem vzniku SVP a zařazuje je do vhodného preventivního, zejména stimulačního, nebo intervenčního programu
- vyhledává žáky se SVP, provádí jejich diagnostiku a zařazuje je do speciálně pedagogické péče
- provádí speciálněpedagogickou diagnostiku pro navazující intervence ve školním prostředí (předpoklady pro čtení, psaní, počítání, rozvoje gramotnosti, analýza získaných údajů a jejich vyhodnocení)
- participuje na vytvoření IVP u žáků se SVP nebo PLPP u žáků s rizikem vzniku SVP ve spolupráci s třídním učitelem, učitelem odborného předmětu, s vedením školy, se zákonnými zástupci žáka, se žákem a s ostatními partnery podpůrného týmu uvnitř i vně školy
- navrhuje a realizuje úpravy školního prostředí, zajišťuje speciální pomůcky a didaktický materiál
- poskytuje intervenční podporu při realizaci PLPP
- realizuje dlouhodobou i krátkodobou individuální speciálněpedagogickou péči se žákem s rizikem vzniku SVP (reedukační, kompenzační a stimulační činnost)
- nastavuje rozsah, frekvenci a trvání intervenčních činností a realizuje je

Školní psycholog

- provádí depistáž specifických poruch učení ve škole
- nabízí péči o žáky, kterým jsou poskytována podpůrná opatření 1. stupně, zejména pomoc při sestavování PLPP
- nabízí péči o žáky, kterým jsou poskytována podpůrná opatření 2.–5. stupně, zejména pomoc při sestavování IVP
- nabízí metodickou podporu při práci se žáky se SVP